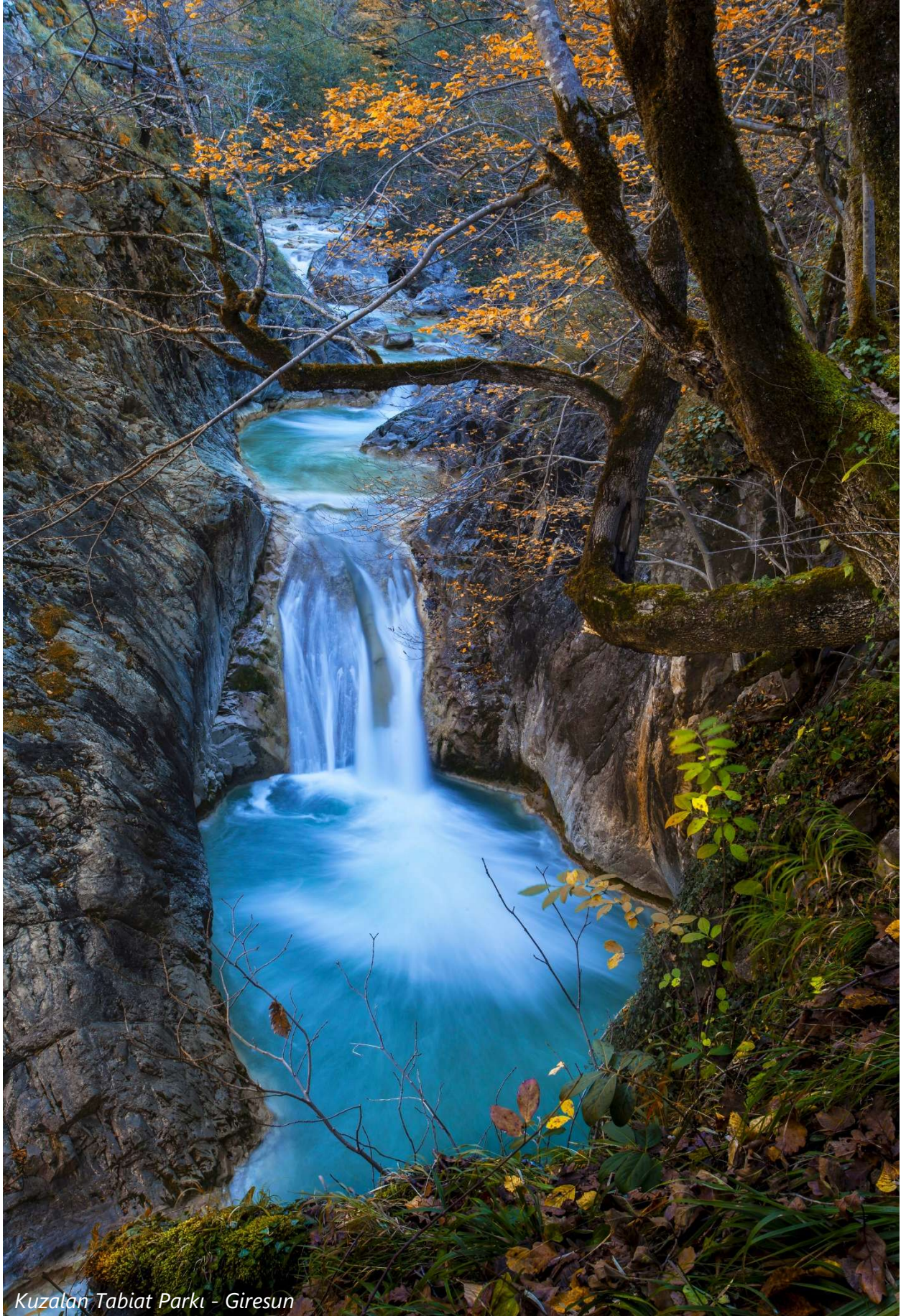

DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2025 YILI İDARE FAALİYET RAPORU

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ANKARA – 2026

Kuzalan Tabiat Parkı - Giresun

BAKAN SUNUŞU

Doğal mirasımızın korunması, sürdürülebilir şekilde yönetilmesi ve gelecek nesillere aktarılması, doğa koruma politikalarımızın temelini oluşturur. Bu anlayış doğrultusunda faaliyetlerini sürdüren Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüz, 2025 yılı boyunca biyolojik çeşitliliğin korunması, korunan alanların etkin yönetimi ve toplumda doğa koruma bilincinin güçlendirilmesi yönünde stratejik adımlar atmıştır.

Ülkemizin sahip olduğu eşsiz ekosistemler, zengin yaban hayatı ve doğal alanların iklim değişikliği, insan faaliyetleri ve çevresel baskılar karşısında korunması hayati bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu kapsamda, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüz milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, sulak alanlar başta olmak üzere korunan alanların planlanması, izlenmesi ile yönetiminde bilimsel veriye dayalı, katılımcı ve bütüncül bir yaklaşım benimsemiştir.

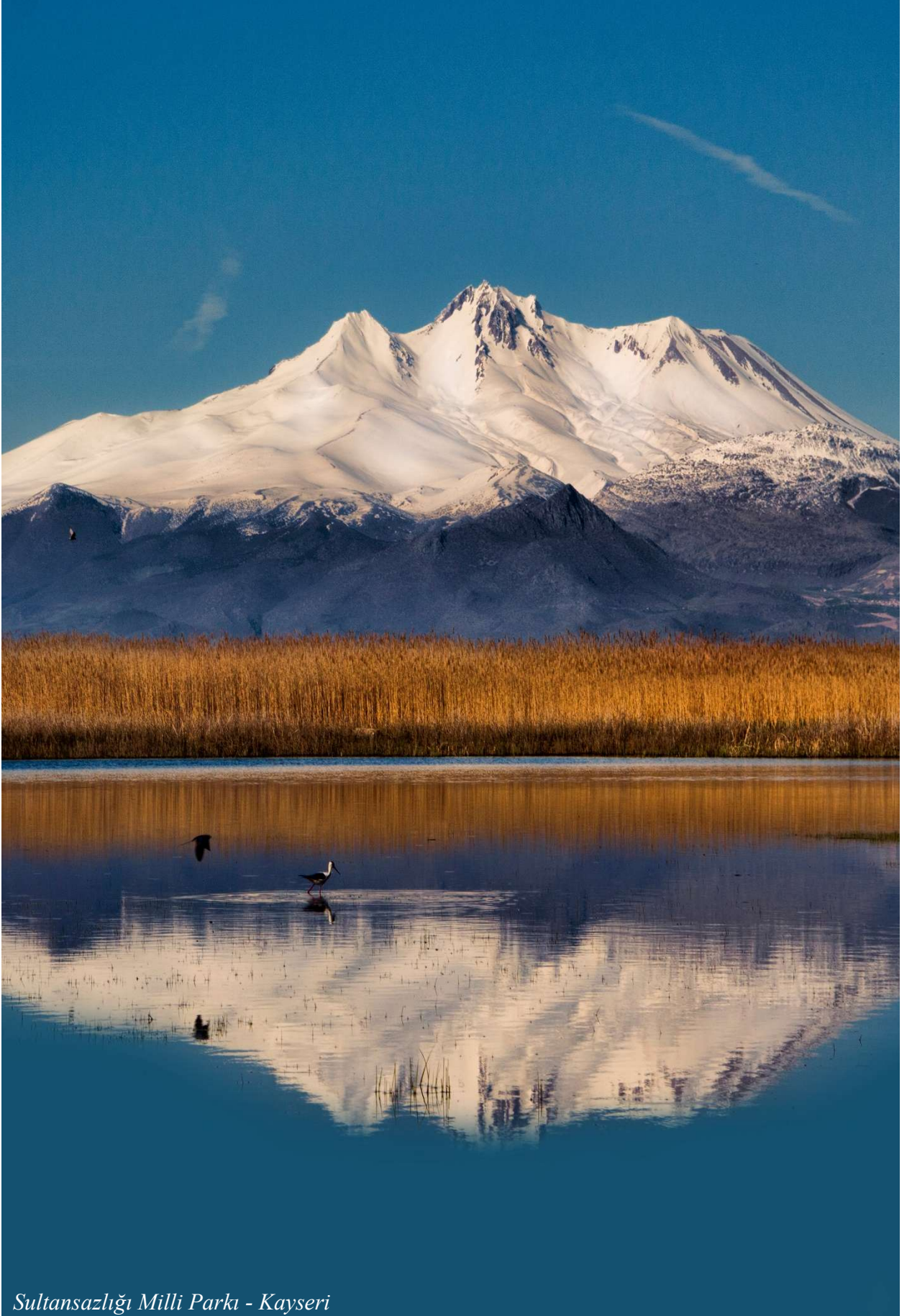
2025 yılında biyolojik çeşitliliğin izlenmesi ve korunmasına yönelik projeler geliştirilmiş, tür eylem planları uygulanmış, yaban hayatının korunması ile rehabilitasyonu alanında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra doğa temelli turizmin sürdürülebilir ilkeler çerçevesinde geliştirilmesi, yerel halkın sürece dâhil edilmesi ve korunan alanların sosyal ve ekonomik katkısının artırılması amacıyla çeşitli çalışmalar yürütülmüştür.

İklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikaları doğrultusunda ekosistem temelli yaklaşımlar desteklenmiş, sulak alanların korunması ile doğa eğitim faaliyetleri, öncelikli çalışma alanları arasında yer almıştır. Ayrıca dijitalleşme süreçlerinin güçlendirilmesi ve kurumsal kapasitenin artırılmasına yönelik atılan adımlar, 2025 yılı faaliyetlerinin etkinliğine önemli katkılar sağlamıştır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüzün 2025 Yılı Faaliyet Raporu, yıl içerisinde yürütülen çalışmaların, hedeflerin ve elde edilen sonuçların kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşılması amacıyla hazırlanmıştır.

Doğanın korunmasına katkı sunan tüm çalışanlarımıza, paydaşlarımıza ve bu sürece destek veren vatandaşlarımıza teşekkür ediyor, raporun ilgili tüm kesimler için faydalı olmasını diliyorum.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Sultansazlığı Milli Parkı - Kayseri

GENEL MÜDÜR SUNUŞU

Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü; biyolojik çeşitliliğin korunmasından yaban hayatının sürdürülebilirliğine, doğa turizminden ekosistem hizmetlerinin yönetimine kadar birçok alanda görev ve sorumluluk sahibi bir kurum olarak hizmetlerini sürdürmektedir.

2025 yılında yürütülen faaliyetlerde temel önceliğimiz; koruma hedeflerinin sahadaki karşılığının güçlendirilmesi ve uygulama kapasitesinin artırılması olmuştur.

Korunan alanlarda; planlama, izleme ve denetim süreçleri bütüncül bir yaklaşımla ele alınmış, yönetim planlarının uygulanabilirliğini artırmaya yönelik revizyonlar gerçekleştirilmiştir. Alan bazlı yönetim anlayışı çerçevesinde; her bir korunan alanın ekolojik özellikleri, kullanım baskıları ve yerel dinamikleri dikkate alınarak uygulamalar geliştirilmiştir.

Biyolojik çeşitlilik izleme çalışmalarının yaygınlaştırıldığı ve tür odaklı koruma faaliyetlerinin sahada daha görünür hâle geldiği bu dönemde; nesli tehlike altında olan türlere yönelik eylem planları kapsamında izleme, koruma ve rehabilitasyon faaliyetleri eş zamanlı olarak yürütülmüş; yaban hayatı kurtarma ve bakım merkezlerinin işleyişi güçlendirilmiştir.

2025 yılında, korunan alanlarda sürdürülebilir kullanımı sağlamak amacıyla ziyaretçi yönetim uygulamaları, yönlendirme ve altyapı çalışmaları hayata geçirilmiştir. Bu süreçte başta yerel halk ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere paydaşlarla iş birliği artırılarak yerel sahiplenme ve katkı ön plana çıkarılmıştır.

Kurumsal işleyişi güçlendirmek amacıyla veri yönetimi, dijital izleme ve personel kapasitesini artırma çalışmaları yürütülmüştür. Merkez ve taşra teşkilatının etkinliğini artıran bu adımlar; süreçlerin izlenebilirliğini sağlamış ve karar alma mekanizmalarını güçlendirmiştir.

Dünden aldığımız mirası koruyarak yarınlara aktarmak üzere büyük bir özveriyle görev yapan tüm çalışma arkadaşlarıma ve desteklerini esirgemeyen paydaşlarımıza teşekkür ediyor, bu raporun gelecek dönemdeki stratejilerimize ve çalışmalarımıza ışık tutmasını temenni ediyorum.

Kadir ÇOKÇETİN
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

I. GENEL BİLGİLER.....	1
A. Misyon ve Vizyon.....	1
B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar	1
C. İdareye İlişkin Bilgiler.....	2
1. Fiziksel Yapı	2
2. Teşkilat Yapısı	3
3. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı	5
4. İnsan Kaynakları.....	8
5. Sunulan Ürün ve Hizmetler.....	9
6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi	16
II. AMAÇLAR ve HEDEFLER	17
A. Temel Politika ve Öncelikler.....	17
B. Stratejik Planda Yer Alan Amaç ve Hedefler	19
III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	20
A. Mali Bilgiler.....	20
1. Bütçe Uygulama Sonuçları	20
2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar	33
3. Mali Denetim Sonuçları.....	33
B. Performans Bilgileri	34
1. Program, Alt Program, Faaliyet Bilgileri	34
2. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi	55
3. Stratejik Planın Değerlendirilmesi	58
4. Performans Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi	58
IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	59
A. Güçlü Yönler	59
B. Zayıf Yönler.....	60
C. Fırsatlar	60
D. Tehditler	61
V. ÖNERİ VE TEDBİRLER	62
VI. EKLER.....	63
A. Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı (Ek-1)	63
B. Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı (Ek-2).....	64

TABLolar

Tablo 1: Bölge Müdürlüklerine Bağlı İller

Tablo 2: Donanım Araçlarına İlişkin Envanter Bilgileri

Tablo 3: İstihdam Türüne Göre Personel Durumu

Tablo 4: Öğrenim Durumuna Göre Personel Durumu

Tablo 5: Hizmet Sınıfına Göre Personel Durumu

Tablo 6: Performans Programına İlişkin Bilgiler

Tablo 7: Stratejik Plan Amaç ve Hedef Bilgileri

Tablo 8: 2024-2025 Yılları Bütçesi

Tablo 9: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik Sınıflandırma

Tablo 10: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik İkinci Düzey Sınıflandırma

Tablo 11: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Program Sınıflandırma

Tablo 12: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Finansal Sınıflandırma

Tablo 13: 2025 Yılı Yatırım Ödenekleri

Tablo 14: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Hariç)

Tablo 15: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Dahil)

Tablo 16: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Ödenekleri)

Tablo 17: 2025 Yılı Sermaye Transferleri

Tablo 18: Performans Göstergesi Gerçekleşme İzleme Formu-1

Tablo 19: Performans Göstergesi Gerçekleşme İzleme Formu-2

2025 YILI FAALİYET RAPORU

I. GENEL BİLGİLER

A. Misyon ve Vizyon

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. 14.07.2025 tarihli ve 32956 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Genel Müdürlüğümüz, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (II) sayılı Cetvelin “B) Özel Bütçeli Diğer İdareler” bölümüne dahil edilmiştir. Bahse konu yeni yapılanma sebebi ile stratejik plan hazırlama gerekliliği ortaya çıkmış olup Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığınca planın 2027-2031 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanması uygun görülmüştür.

Yeni kazanılan statü gereği “Misyon, Vizyon ve Temel Değerler” Genel Müdürlük 2027-2031 Stratejik Planı kapsamında belirlenecektir.

B. Yetki, Görev ve Sorumluluklar

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. 14.07.2025 tarihli ve 32956 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Genel Müdürlüğümüz, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (II) sayılı Cetvelin “B) Özel Bütçeli Diğer İdareler” bölümüne dahil edilmiştir.

“Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi”nde Genel Müdürlüğümüzün görev ve yetkileri;

- a. 09.08.1983 tarihli ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,
- b. 01.07.2003 tarihli ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,

- c. 24.06.2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile verilen görevleri yürütmek,
 - ç. 09.08.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamındaki sulak alanların korunması ve yönetimine dair iş ve işlemleri yürütmek,
 - d. Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak,
 - e. Biyolojik çeşitliliğin ulusal düzeyde envanterinin çıkarılması, izlenmesi, korunması ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
 - f. Görev alanıyla ilgili uluslararası sözleşme, anlaşma ve süreçlere dair yükümlülükler çerçevesinde gerekli iş ve işlemleri yapmak, ulusal ve uluslararası düzeyde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlamak,
 - g. Görev alanıyla ilgili olarak yabancı bitki ve yaban hayvanı türlerinin korunması ile genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
 - ğ. Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı hazırlamak, doğa turizmi bilincini, potansiyelini ve tanınırlığını artırmaya yönelik çalışmaları koordine etmek,
 - h. Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak,
- şeklinde yer almıştır.

C. İdareye İlişkin Bilgiler

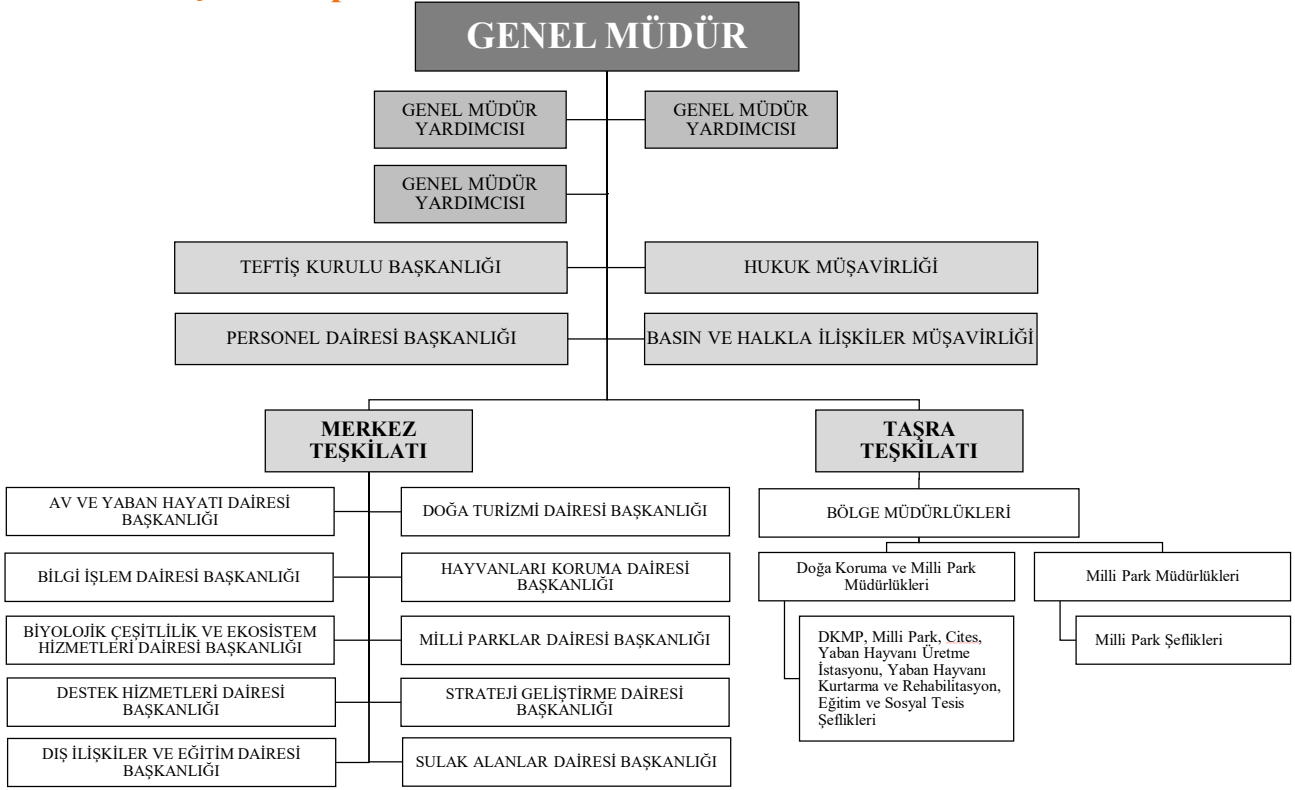
1. Fiziksel Yapı

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü merkezde T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Ek binasının 10, 13, 14, 15 ve 16 ncı kat A - B Bloklarında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü taşra teşkilatında 15 Bölge Müdürlüğü, 81 Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü, 11 Milli Park Müdürlüğü ve 293 Şeflik olarak hizmetlerini yürütmektedir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatında 449 resmi ve 246 kiralık olmak üzere toplam 695 adet hizmet aracı ile hizmet vermektedir.

2. Teşkilat Yapısı

Taşra Teşkilatı;

Genel Müdürlüğümüz taşra teşkilatında 15 Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Bölge Müdürlükleri Merkezinde;

1. Milli Parklar Şube Müdürlüğü,
2. Doğa Turizmi Şube Müdürlüğü,
3. Av ve Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü,
4. Hayvanları Koruma Şube Müdürlüğü,
5. Biyolojik Çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Şube Müdürlüğü,
6. Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü,
7. İdari ve Mali İşler Şube Müdürlüğü,
8. Personel Şube Müdürlüğü,
9. Bilgi İşlem ve Basın Birimi,
10. Hukuk Birimi,

olarak yapılanmıştır.

Tablo 1: Bölge Müdürlüklerine Bağlı İller

Bölge Müdürlükleri	Bölge Müdürlüklerine Bağlı İller
1. Bölge Müdürlüğü (İstanbul)	İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ, Sakarya, Edirne, Kırklareli
2. Bölge Müdürlüğü (Bursa)	Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Bilecik, Yalova
3. Bölge Müdürlüğü (Şanlıurfa)	Şanlıurfa, Gaziantep, Mardin, Adıyaman, Kilis, Şırnak
4. Bölge Müdürlüğü (Manisa)	Manisa, İzmir, Aydın, Muğla
5. Bölge Müdürlüğü (Afyonkarahisar)	Afyonkarahisar, Eskişehir, Denizli, Kütahya, Uşak
6. Bölge Müdürlüğü (Burdur)	Burdur, Antalya, Isparta
7. Bölge Müdürlüğü (Adana)	Adana, Mersin, Kayseri, Hatay, Niğde, Osmaniye
8. Bölge Müdürlüğü (Konya)	Konya, Karaman, Aksaray, Nevşehir
9. Bölge Müdürlüğü (Ankara)	Ankara, Kırıkkale, Bolu, Düzce, Çankırı, Kırşehir, Yozgat
10. Bölge Müdürlüğü (Sinop)	Sinop, Karabük, Kastamonu, Bartın, Zonguldak
11. Bölge Müdürlüğü (Samsun)	Samsun, Ordu, Amasya, Çorum, Tokat
12. Bölge Müdürlüğü (Rize)	Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Artvin
13. Bölge Müdürlüğü (Erzurum)	Erzurum, Erzincan, Bayburt, Kars, Ardahan, Bingöl, Ağrı, Iğdır
14. Bölge Müdürlüğü (Van)	Van, Bitlis, Siirt, Muş, Hakkâri
15. Bölge Müdürlüğü (Malatya)	Malatya, Elâzığ, Diyarbakır, Sivas, Kahramanmaraş, Tunceli, Batman

3. Teknoloji ve Bilişim Altyapısı

Tablo 2: Donanım Araçlarına İlişkin Envanter Bilgileri

	Donanım Araçları	Sayı
Bilgisayar	Kişisel Bilgisayar	2.351
	Dizüstü Bilgisayar	713
Diğer Donanım	Yazıcı	1.048
	Tarayıcı	155
	Modem	106
	Access Point	28
	Güvenlik Kamerası	1.080
	Tablet Sayısı	102
	İnsansız Hava Aracı (Drone)	47

Veri Merkezi ve Sunucu Altyapısı

Tarım ve Orman Bakanlığı veri merkezinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün bilişim alt yapısı ile ilgili olarak; sunucuların disk ihtiyaçlarını karşılamak üzere yaklaşık 30 TB toplam depolama kapasitesi bulunmaktadır. Ayrıca NAS (network attach storage – ağ disk ünitesi) alt yapısında 10 TB kapasiteli cihazlar kullanılmaktadır.

Network ve Güvenlik Altyapısı

MPLS VPN Projesi kapsamında merkez ve taşra teşkilatı olarak 105 internet erişim noktası belirlenmiştir.

Gelen internet trafiğinin kullanıcılara ve sunuculara dağılımı router (dağıtım yönlendiricisi), swith (anahtar), backbone switch (merkezi anahtar) gibi Bakanlığımıza ait cihazlar vasıtası ile yapılmaktadır.

Sunucuların ve kullanıcıların internet trafik güvenlikleri yine Bakanlığımıza ait, güvenlik duvarları (firewall) cihazları vasıtası ile yapılmaktadır.

Sunulan Mobil ve Web Hizmetler

Merkez ve taşra teşkilatımız ile projelerimize ait internet sayfalarının, mobil uygulamaların ve kurumsal portalların geliştirilmesi ve yönetilmesi çalışmaları yürütülmektedir.

- Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi (ARİBS)
- Avlak Yönetimi Bilgi Sistemi
- Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi
- Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilgi Yönetim Sistemi
- CITES Bilgi Sistemi
- Elektronik İmza
- Ekotaban Web Servis Uygulaması
- Elektronik Bilgi ve Belge Yönetim Sistemi
- Hayvanları Koruma Bilgi Sistemi
- İşletmeler ve İzinler Bilgi Sistemi (İŞİZBİS)
- Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veritabanı
- SMS Sistemi
- TURNAM Veri Tabanı
- Türkiye İstilacı Yabancı Türler Veri ve Bilgi Sistemi (TurIST)
- Ulusal Sulak Alan Envanteri Yönetim Bilgi Sistemi
- Uluslararası Doğa Koruma Birliği
- Web Sitesi Hizmeti
- Yaban Hayatı Bilgi Sistemi
- www.milliparklar.gov.tr domaini ile birlikte subdomain olarak 16 adet kurumsal web sitesi

geliştirilen proje sitelerinden bazılarıdır.

e-Devlet Kapısı Üzerinden Sunulan Hizmetler

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından kendi bilgi sistemlerinde yer alan verilerin kullanıcılara kolay ve etkin yoldan hızlı, güvenli, kesintisiz ve kaliteli ulaştırılmasını sağlamak ve tek bir merkezden sunulması amacıyla hizmetler e-Devlet sistemi üzerinden de sunulmaktadır. 37 adet e-Devlet hizmeti Genel Müdürlük bünyesinde verilmektedir.

1. Alan Kılavuzluğu Başvurusu
2. Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi (ARİBS)
3. Av Turizmi İzin Belgesi Başvurusu
4. Avcılık Belgesi Başvurusu
5. Avcılık Belgesi İptal işlem Başvurusu

6. Avcılık Belgesi Vize İşlemi Başvurusu
7. Avlanma İzin Kartı (Pulu) Başvurusu
8. CITES kapsamında İhracat, Yeniden İhracat İzni Başvurusu
9. CITES Kapsamında, İthalat (İmport) İzni Verilmesi Başvurusu
10. Fahri Av Müfettişliği Başvurusu
11. Hayvanların Korunmasına İlişkin Şikâyet Başvurusu
12. Hayvanların Ticari Film, Benzeri Çekim ve Reklamlarda Kullanılması İzni
13. Kayıp, Yıpranma, Belgede Yer Kalmaması Halinde Yeniden Avcılık Belgesi
14. Korunan Alan İlan Teklifi Başvurusu
15. Korunan Alanlarda Çekim İzni Başvurusu
16. Korunan Alanlarda Kamulaştırma Başvurusu
17. Korunma Amaçlı Av Tüfeği Taşıma Belgesi Başvurusu
18. Korunma Amaçlı Verilen Av Tüfeği Taşıma Belgesinin Vize Başvurusu
19. Milli Parklarda Gelişme Planında Öngörülen Projelere Görüş Başvurusu
20. Milli Parklarda İzinli Tesisleri Kiralama Başvurusu
21. Milli Parklarda Orman Sayılmayan Alanlarda Bakanlık Muvafakatı Başvurusu
22. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda İrtifak Hakkı Başvurusu
23. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin Başvurusu
24. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin Devir Başvurusu
25. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin İptal Başvurusu
26. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Ön İzin Başvurusu
27. Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Turizm Tesisi Başvurusu
28. Milli Parklarda Yapılan Her Ölçekteki Planlara Bakanlık Görüşü Başvurusu
29. Mücadele Amaçlı Sürek Avı Başvurusu
30. Saz Kesimi İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
31. Saz Kesimi İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
32. Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
33. Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
34. Turba Çıkarımı İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek Kişi)
35. Turba Çıkarımı İzin Belgesi Başvurusu (Tüzel Kişi)
36. Yabancı Turist Avcılar Geçici Avcılık Belgesi Başvurusu
37. Yerli Avcılar İçin Özel Avlandırma İzin Belgesi Başvurusu

4. İnsan Kaynakları

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü bünyesinde 273'ü merkez teşkilatında, 3.978'i taşra teşkilatında olmak üzere toplam 4.251 personel görev yapmaktadır.

Tablo 3: İstihdam Türüne Göre Personel Durumu

İstihdam Türleri	Sayı
Memur	2.845
Kadrolu İşçi	837
4/B Sözleşmeli Personel	569
Toplam	4.251

Tablo 4: Öğrenim Durumuna Göre Personel Durumu

Öğrenim Durumu	Memur	4/B Sözleşmeli Personel	İşçi	Toplam
Doktora	47	-	-	47
Lisansüstü	349	10	4	363
Lisans	1.505	105	114	1.724
Yüksek Okul	593	266	71	930
Meslek Lisesi	72	9	13	94
Lise	223	178	261	662
İlköğretim/Ortaokul	56	1	374	431
Genel Toplam	2.845	569	837	4.251

Tablo 5: Hizmet Sınıfına Göre Personel Durumu

Hizmet Sınıfı	AVHS	GİHS	SHS	THS	YHS	4/B	İşçi	Toplam
Merkez	3	129	19	119	3	-	-	273
Taşra	15	930	195	1.365	60	569	406	3.540
Döner Sermaye	-	3	-	4	-	-	431	438
Genel Toplam	18	1.062	214	1.488	63	569	837	4.251

5. Sunulan Ürün ve Hizmetler

Av ve Yaban Hayatının Geliştirilmesi

Koruma altına alınan yaban hayvanlarının yer aldığı Kara Avcılığı Kanunu ek listeleri, konusunda uzman öğretim üyeleri ve Genel Müdürlüğümüz uzmanlarından oluşan komisyon marifetiyle güncellenerek 10.08.2022 tarihli ve 31919 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Buna göre, yurdumuzdaki yaban hayvanı tür sayısı 785 olarak tespit edilmiştir. Bunlardan 154 türün memeli, 490 türün kuş ve 141 türün sürüngen olduğu kayıt altına alınmıştır. Yaban hayvanı türleri içinde yer alan memelilerden 123, kuşlardan 386 ve sürüngenlerden 141 olmak üzere toplam 650 tür koruma altına alınmıştır.

Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları, av ve yaban hayvanlarının veya biyolojik çeşitliliğin korunması gereken alanların muhafazası veya göçmen türlerin göç yollarını güvence altına almak için yaşama ortamlarının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamlarını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma planı çerçevesinde avlanmanın yapılması amacı ile içerisinde hedef tür veya türlerin doğal olarak bulunduğu veya yeniden yerleştirildiği, av ve yaban hayvanlarının barınma, beslenme ve uygun yaşama koşulları ile doğal peyzaja sahip alanlardan seçilmektedir. Bu sahalarda korunan hedef türlerimiz; su kuşları, kızıl geyik, yaban keçisi, karaca, Anadolu Yaban Koyunu, ceylan, dağ ceylanı, çengel boynuzlu dağ keçisi, çizgili sırtlan, alageyik, dağ horozu, sülün, toy, kara akbaba, çöl varanı, karakulak, Fırat Kaplumbağası gibi türlerdir.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında yaban hayvanı türlerinin ve popülasyon büyüklüğünün tespiti amacıyla hedef türü büyük memeli tür olan yaban hayatı geliştirme sahalarında, her yılın eylül-şubat ayları arasında envanter çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Yaban hayatı geliştirme sahalarında yaban hayvanı türleri yaşam alanları ile birlikte korumakta, fotokapan, halkalama ve gps-gsm’li tasmalar ile türler izlenerek koruma stratejileri belirlenmektedir. Kış ortası su kuşu sayımları ve halkalama çalışmaları ile kuş popülasyonlarının büyüklüğü, dağılımı ve göç dinamiklerinin izlenmesi için kritik veriler sağlanmaktadır. Bu çalışmalar, türlerin ve yayılış gösterdiği alanların korunması ve ekolojik durumunun değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Ülke genelinde doğaya yerleştirilen fotokapan ile yaban hayvanları takip edilmektedir. Genel Müdürlüğümüze bağlı yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde yaban hayvanları

tedavi ve rehabilite edilerek doğal yaşam ortamlarına bırakılmaktadır. Ayrıca yaban hayvanı üretim tesislerinde üretilen memeli ve kanatlı yaban hayvanları ile alabalık üretme istasyonlarında üretilen alabalıklar ile yaban hayatı popülasyonları desteklenmektedir. Ağır kış şartları sebebiyle yiyecek bulmakta güçlük çeken yaban hayvanları için uygun yerlere besin desteği sağlanmaktadır. Suyu erişimi olmayan yaban hayvanlarına su temini maksadıyla; gölet ve sondaj yapılarak çıkarılan su yaban hayvanları ile buluşturulmaktadır.

Ülkemizdeki potansiyel avcı sayısını tespit etmek, belgeli avcı sayısını artırmak, yasa dışı avcılarının kayıt altına alınarak kurallara göre avlanmalarını sağlamak ve belirli bir sistem içinde eğitim ve belgelendirme faaliyetlerinin yürütülmesi maksadıyla; bilinçlendirme ve farkındalık oluşturulmasına yönelik avcı eğitim kursları açılmaktadır.

Yöre insanına av ve yaban hayatı kaynaklarından katma değer oluşturarak bu kaynaklara sahip çıkmasını sağlamak için av turizmi kapsamında elde edilen avlama ücretlerinden ve işletilen veya işlettirilen özel avlak dışındaki avlaklarda sahası bulunan belde belediyesi ve köy tüzel kişiliği ile büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyeleriyle koruma, üretim, bakım ve avcılığın düzenlenmesi karşılığı yapılacak iş birliği sonucunda ödenek aktarılmaktadır.

Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilirliği

Korunan alan çalışmalarımızın yanında biyolojik zenginliğimizi tespit etmek ve korumak maksadıyla 2013 yılında %100 yerli ve milli imkânlarla Cumhuriyet tarihinde ilk olan “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” başlatılmıştır. 2019 yılında tamamlanan bu proje ile ülkemizin biyolojik çeşitlilik haritası çıkarılmıştır. Proje kapsamında elde edilen veriler Nuh’un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanına aktarılmıştır. Proje kapsamında her bir il için izlemeye konu nesli tehlike altındaki türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. 194 flora, 111 fauna ve 45 özellikli alanın izleme çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca, ülke genelinde izleme çalışmalarının aynı standartta gerçekleştirilmesi amacıyla 2021-2023 yılları arasında Biyolojik Çeşitliliğin İzlenmesinde Kapasite Artırımı Projesi yürütülmüştür.

Ülkemizde nadir, nesli tehlike ve tehdit altında bulunan bazı endemik bitki türlerinin korunması ve çoğaltılması maksadıyla Elazığ’da bu amaç için ilk olan Doku Kültürü Laboratuvarı ve Sera kurulmuştur. Doku Kültürü Laboratuvarı ve Serada tüm Bölge Müdürlüklerinin sorumluluk alanında varlığı bilinen, laboratuvar şartlarında yetiştirilerek yaşam alanlarına tekrar dikilmeye müsait olan tehdit altındaki 15 adet endemik tür belirlenmiştir.

Korunması gereken yabani bitki ve hayvan türlerine yönelik 36 fauna, 66 flora, 1 habitata bağlı türler olmak üzere 103 Tür Eylem Planı hazırlanmış olup, deniz kaplumbağalarının korunması ve izlenmesi çalışmaları 2009/10 Genelgesi kapsamında yürütülmektedir. Ayrıca, Akdeniz fokü ve Anadolu parsı özelinde de Tür Eylem Planı çalışmaları devam etmekte olup Akdeniz fok mağaraları izlenmektedir.

“Gelenekten Geleceğe Biyolojik Çeşitlilik” sloganıyla %100 yerli ve milli imkânlarla yola çıkan “Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilginin Kayıt Altına Alınması Projesi” yine Cumhuriyet tarihinde bir “ilk” olarak 2017 yılında hayata geçirilmiştir. Proje ile halkın tabii biyolojik kaynaklardan faydalanarak geliştirdiği ilaç, gıda, boya, tekstil vb. gibi geleneksel ürünlere ilişkin bilgiler derlenmiştir. Projenin saha ve literatür çalışmaları 2023 yılı sonunda 81 ilimizde tamamlanmış olup, biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilgiye ilişkin yaklaşık 123.000 veri kayıt altına alınmıştır.

Biyokaçakçılık verilerinin paylaşımı ve vakaların takibi amacıyla “Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi” kurulmuş olup, sistemde bulunan veriler kolluk birimleri ile paylaşılmaktadır.

Küresel Çevre Fonu’nun (GEF) 7. Dönemi kapsamında, Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Stratejileri ve Eylem Planlarının (UBSEP), 2022-2030 dönemini kapsayan yeni Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi ile uyumlu hâle getirilmesini hızlandırmak amacıyla, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından yürütülen “Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesi Erken Eylem Desteği Projesi” (Global Biodiversity Framework Early Action Support) başlatılmıştır.

GEF 8. dönemi kapsamında ise ülkelerin küresel ve ulusal biyoçeşitlilik hedeflerine ulaşabilmesi için tüm mevcut finansman kaynaklarını daha etkili kullanmalarını sağlamaya yönelik “Ulusal Biyoçeşitlilik Finansman Planları” hazırlamalarına destek olmak amacıyla, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yürütülen “Biyoçeşitlilik Finans Planlarının Geliştirilmesini Desteklemek için Şemsiye Program” (Umbrella Program to Support Development of Biodiversity Finance Plans) başlatılmıştır.

Ülkemiz genelinde yapılacak olan bilimsel araştırmalara belirli bir denetim mekanizması getirilerek biyolojik çeşitlilik ve türevlerinin korunması ve sürdürülebilir kullanımının kolaylaştırılması amacıyla her türlü araştırma, markalama ve halkalama izni; Genel Müdürlüğümüz tarafından çevrim içi ortamda “Biyolojik Çeşitlilik Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi ve Veri Tabanı (ARİBS)” üzerinden verilmektedir.

Küresel Çevre Fonu (GEF) 6. Dönemi kapsamında “Önemli Denizel Biyolojik Çeşitlilik Alanlarında İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi (MARIAS)” ile Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II. Dönemi kapsamında “Türkiye’deki Karasal Ortamlarda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi (TERIAS)”, biyolojik çeşitliliğin korunması ve istilacı yabancı türlerin etkilerinin azaltılmasına yönelik kapasitenin güçlendirilmesi amacıyla Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yürütülmüştür. Bu projeler kapsamında, pilot alanlardaki karasal ekosistemler ile iç su ve deniz ekosistemlerinde istilacı yabancı türlerin belirlenmesi, önlenmesi, kontrolü ve yönetimine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Adı geçen projeler kapsamında, ulusal düzeyde izleme ve veri paylaşımı için istilacı yabancı türlere ilişkin verilerin toplandığı “Türkiye Ulusal İstilacı Yabancı Türler Veri ve Bilgi Sistemi-TurİST” (<https://turist.tarimorman.gov.tr/>) oluşturulmuş ve Ulusal İstilacı Yabancı Türler Strateji ve Eylem Planı hazırlanmıştır. Ayrıca, “İstilacı Yabancı Türlerin Girişinin ve Yayılmasının Önlenmesi ile Yönetimi Hakkında Yönetmelik Taslağı”, “22.10.2014 tarihli ve (AB) 1143/2014 sayılı İstilacı Yabancı Türlerin Girişinin ve Yayılmasının Önlenmesi ile Yönetimi hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi Tüzüğü (AB İYT Tüzüğü)” dikkate alınarak, ilgili kurum ve kuruluşların desteğiyle hazırlanmıştır. “İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Yönetimi Projesi” kapsamında söz konusu türlere ilişkin çalışmalarımız devam etmektedir.

Hayvanların Korunması

Ülkemizde sayıları hızla artmakta olan sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınabilmesi maksadıyla “Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunması Hakkında Uygulama Yönetmeliği” kapsamında ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanmakta, veriler toplanmakta ve denetim faaliyetleri yürütülmektedir. Ayrıca; yerel yönetimlere ve mahalli idare birliklerine hayvan bakımevi ve/veya doğal yaşam alanı yapımı, bu alanlarda bulunan sahipsiz hayvanların beslenmesi için mama kompost yapımı makinası ve ünitelerinin alımı ile kısırlaştırma faaliyetlerinin desteklenmesi için bütçe imkanları dahilinde mali destek verilmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun 22’nci maddesine dayanılarak hazırlanan ve 11.06.2022 tarihli ve 31863 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvanat Bahçelerinin ve Doğal Yaşam Parklarının Kuruluşu ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında

Yönetmelik doğrultusunda bu tesislerin kuruluşu ve çalışma şartları belirlenmekte, ruhsatlandırılmakta ve denetlenmesine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 9'uncu ve 17'nci maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 15.02.2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" kapsamında hayvan deneyleri yerel etik kurullarının çalışmaları denetlenmekte, Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu (HADMEK)'nin sekreteryası yürütülmekte ve ülkemiz hayvan deneyleri mevzuatının yürütülmesi ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanmaktadır. Ayrıca hayvanların deneylerde kullanımına ilişkin eğitimin usul ve esasları belirlenmektedir.

Ülkemiz CITES Sözleşmesine 1996 yılında taraf olmuştur. Genel Müdürlüğümüz 1996 yılında taraf olunan CITES Sözleşmesinin Ulusal Odak Noktası ve Ana Yönetim Mercii görevini yürütmektedir. Genel Müdürlüğümüz CITES Sözleşmesi ve 27.12.2001 tarih ve 24623 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "CITES Ulusal Uygulama Yönetmeliği" kapsamında taraf ülkeler ve ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamakta, kuşlar ve deniz memelileri hariç memeliler, sürüngenler ve eklem bacaklılar için CITES İzin Belgesi düzenlenmektedir. Ayrıca; yıllık rapor hazırlama, CITES Tebliğinin revize edilmesi ve gümrük muhafaza memurlarına CITES konusunda eğitim verilmesi görevleri de sürdürülmektedir.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu doğrultusunda 16.06.2005 tarih ve 25847 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Av ve Yaban Hayvanları İle Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması, Üretimi ve Ticareti Hakkında Yönetmelik" kapsamında av ve yaban hayvanlarının üretimi, yetiştiriciliği ile doğadan avlanan, yakalanan hayvanlar ve bunlardan elde edilen ürünlerin ticaretinin, yurda giriş ve çıkışlarının nasıl yapılacağı ile bunların hangi şartlarda bulundurulacağına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmektedir. Bu çerçevede yaban hayvanlarının ve bunlardan elde ürünlerin hobi olarak bulundurulması, üretimi, ticareti, satışı ve koleksiyonculuğuna ilişkin denetim ve izin çalışmaları yürütülmektedir.

Doğa Turizmi ve Ekoturizmin Geliştirilmesi

Genel Müdürlüğümüz tarafından korunan alanlarımızda ziyaretçi deneyimlerini değerlendirmek ve sunulan hizmetleri geliştirmek amacıyla yürütülen anket çalışmaları QR kodlar aracılığıyla izlenmeye ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Ziyaretçilerin alanlarımıza yönelik memnuniyetleri kendilerine yöneltilen sorular ile talep, öneri ve şikayetlerini içeren yorumlarını da içerecek şekilde hazırlanan anketler vasıtasıyla değerlendirilmektedir.

Korunan alanlarımızda doğal ve kültürel değerlerin korunmasını esas alarak ziyaretçi kullanımını sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda düzenlemek, taşıma kapasitesini aşan baskıları önlemek, ziyaretçi yoğunluğunu mekânsal ve zamansal olarak dengelemek, güvenli ve nitelikli bir ziyaretçi deneyimi sağlamak, doğa turizmi ve ekoturizm faaliyetlerini alanın hassasiyetleriyle uyumlu biçimde planlamak ve anketler, ziyaretçi verileri ile geri bildirimlere dayalı olarak yönetim kararlarını bilimsel ve bütüncül bir yaklaşımla desteklemek amacıyla Ziyaretçi Yönetim Planları hazırlanmaktadır.

Korunan alanlarda ziyaretçi memnuniyeti ve deneyimlerine ilişkin geri bildirimlerin dijital ortamda etkin şekilde izlenmesi amacıyla; coğrafi bilgi sistemleri altyapısını kullanan internet tabanlı haritalama servislerinde alan sahipliğinin alınması, alan tanıtım bilgilerinin detaylı, açık ve ziyaretçilere rehberlik edici biçimde düzenlenmesi ile korunan alanlarımıza yönelik yapılan yorumların düzenli olarak takip edilmesi ve bu yorumlara yanıt verilmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

Genel Müdürlüğümüz uhdesinde yer alan korunan alanlarımızda Uzun Devreli Gelişim Planları/ Gelişim Planları/Yönetim Planları kapsamında kamp-karavan alanlarında konaklama yapılabilmektedir.

Tüm korunan alanlarda ziyaretçilerimizin doğayla bütünleşmesini sağlayacak çeşitli doğa turizmi faaliyetleri ve etkinlikler düzenlenmektedir. Doğa turizmi kapsamında sadece ziyaretçi etkinlikleri değil, doğa bilincinin geliştirilmesi amacıyla öğrencilerimize yönelik Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile iş birliği içerisinde okullarda teorik, korunan alanlarda ise uygulamalı doğa eğitimleri düzenlenmektedir.

Ziyaretçilerimizin korunan alanlarımız hakkında bilgi edinmelerini kolaylaştırmak amacıyla:

- “Ekotaban” web sayfası üzerinden tüm korunan alanlarımızın detaylı bilgilerine erişim sağlanmaktadır.
- “Milli Parklar Mobil Uygulaması” ile ziyaretçilerimiz alanlarımıza dair güncel bilgilere ulaşabilmekte, planlanan etkinlikleri takip edebilmektedir.

Bu sayede doğa turizmi faaliyetlerimiz dijital ortamda da etkin bir şekilde tanıtılmakta ve geniş kitlelere ulaşmaktadır.

Ülkemizin sahip olduğu doğal ve turistik değerleri bir bütün olarak tanıtmak amacıyla, ulusal ve ulusal öneme haiz yürüyüş rotalarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda, doğa turizmi potansiyeli yüksek alanlarımızda mevcut ve yeni oluşturulan yürüyüş

rotaları envanter altına alınmakta, rotaların standartlara uygun şekilde işaretlenmesi, altyapı ve bilgilendirme çalışmalarının yapılması sağlanmaktadır. Ayrıca bu rotaların, Avrupa ve dünya ölçeğinde bilinirliğini artırmak amacıyla uluslararası yürüyüş rotaları ağına entegrasyonu için gerekli süreçler yürütülmekte olup, sürdürülebilirlik ilkeleri gözetilmektedir. Böylelikle ülkemizdeki yürüyüş rotalarının hem doğa koruma anlayışıyla uyumlu hem de turizm açısından cazip hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Korunan Alanların Etkin Yönetimi

Genel Müdürlüğümüz; ülkemizin tabii, kültürel ve rekreasyonel kaynak değerlerine sahip yörelerini, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı ve tabiat anıtı olarak belirleyerek koruma altına almaktadır. Bu minvalde, ülkemizin milli düzeyde öneme sahip müstesna köşelerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması, bu sahalarımıza olan farklı kullanım taleplerinin kontrollü ve planlı bir şekilde karşılanabilmesi ve buraların koruma-kullanma dengesi gözetilerek gelecek kuşaklara milli bir miras olarak bırakılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, ülkemizdeki korunan alan (milli park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatı geliştirme sahası, sulak alan) sayısının ve alansal büyüklüğünün artırılması maksadıyla etüt ve envanter çalışmaları yapılmaktadır.

Korunan alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi maksadıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları/gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ile tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı ve sulak alan vb. için de yönetim planları yapılmaktadır.

Korunan alanların sürdürülebilir ve etkin yönetimini sağlayarak, ziyaretçilerimizin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tanıtım merkezi, günübirlik alan düzenlemesi, konaklama tesisi, seyir terası, tur güzergâhı, macera parkuru vb. alt/üst yapı için projelendirme ve uygulama çalışmaları yürütülmektedir.

Sunulan hizmetlerin kalitesini artırmak, hizmet standartlarını yükseltmek ve verimliliği artırmaya yönelik faaliyetler neticesinde yenilikçi ve şeffaf bir yönetim anlayışı geliştirilerek vatandaşın memnuniyetinin artırılması maksadıyla Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT) uygulamaları periyodik olarak yapılmaktadır.

Ülkemizin tarihine ışık tutan Başkomutan Tarihi Milli Parkı, Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı, Sarıkamış Allahuekber Dağları Milli Parkı ve Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı'nda alan düzenlemelerine yönelik uygulamalar hayata geçirilmektedir.

Avrupa diplomasının en üst kategorisi olan A sınıfı diplomayla ödüllendirilmiş olan Manyas Kuşçenneti Milli Parkı'nda yapılan denetimler sonucunda diplomamız 2031 tarihine kadar uzatılmıştır.

Sulak Alan Faaliyetleri

Sulak alanlarımız, koruma-kullanma dengesi gözetilerek yönetim planları çerçevesinde korunmaktadır. Sulak alanların ekoturizm alanında daha etkin kullanılması ve tanıtılması maksadı ekoturizm tesisi (*ziyaretçi merkezi, kuş gözlem kulesi, yürüyüş yolu vb.*) yapılmaktadır.

Sulak alanların koruma bölgeleri içerisinde yapılması planlanan faaliyetler için gerekli izin ve denetimler yapılmaktadır. Sulak alan koruma bölgelerinde verilen faaliyet izni e-devlet platformu üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde sulak alan niteliğinde bulunan tüm sahaların envanteri ve değişiminin izlenmesine yönelik hazırlanan “Ulusal Sulak Alan Envanter Yönetim Bilgi Sistemi” 2019 yılında kullanıma açılmıştır.

Peyzaj koruma, planlama ve yönetim çalışmaları kapsamında bugüne kadar Yeşilirmak Havzası ve Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlasları tamamlanmıştır.

6. Yönetim ve İç Kontrol Sistemi

Genel Müdürlüğümüz 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır.

Yeni yapılanma ile beraber 05.03.2025 tarihli ve 32832 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu İç Kontrol Yönetmeliği esas alınarak hazırlanan “2025/3 Sayılı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü İç Kontrol Yönergesi” 03.12.2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulmuştur.

II. AMAÇLAR ve HEDEFLER

A. Temel Politika ve Öncelikler

On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)

3.2.2.4. Turizm;

Amaç 522. Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelirinin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması temel amaçtır.

Politika 523. Turizm sektörünün sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde doğal, tarihi ve sosyal çevreyi koruyucu ve geliştirici bir yaklaşım içinde olması sağlanacak ve sektörde yeşil dönüşüm hızlandırılacaktır.

3.4.5. Çevrenin Korunması;

Amaç 864. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda iklim değişikliğinin etkilerine karşı dirençli ve düşük karbonlu bir ekonomiye geçişin sağlanması, sosyal adalet anlayışıyla çevre ile doğal kaynakların korunması ve yönetilmesi, toplumun çevreye karşı duyarlılığı ve bilincinin artırılması temel amaçtır.

Politika: 872. Karasal ve denizel ekosistemler ile ekosistem hizmetlerinin korunması, iyileştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımı ile biyolojik çeşitliliğin korunması sağlanacaktır.

3.4.8. Kırsal Kalkınma;

Amaç 895. Kırsal kesimde üretken işgücü oluşturularak ekonominin canlandırılması, sürdürülebilir doğal kaynak yönetiminin sağlanması ve yaşam kalitesinin artırılması suretiyle nüfusun kırsalda tutundurulması temel amaçtır.

Politika 899. Kırsal çevrenin iyileştirilmesine ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltmaya yönelik çalışmalar yapılacak ve doğal kaynakların sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

3.5.6. Yerel Yönetimler;

Amaç 950. Yerel yönetimlerin vatandaş memnuniyetini gözeten, etkin, hızlı ve kaliteli hizmet sunabilen, afetlere hazırlıklı, iklim değişikliğine dirençli, çevrenin korunmasını önceleyen, teknolojik gelişmelere uyum sağlayan, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ve mali sürdürülebilirliği sağlayan bir yapıya kavuşturulması temel amaçtır.

Politika 957. Sahipsiz hayvanların şehir hayatını olumsuz etkilemeyecek şekilde yerel yönetimlerin daha etkin çalışmasını sağlayacak uygulamalar hayata geçirilecektir.

2025 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı

3.4.5. Çevrenin Korunması;

Tedbir 872.5: Nesli tehlike altında olan ve koruma altına alınan yaban hayvanlarının üretimi ve uygun doğal alanlara yerleştirilmesine ilişkin envanter ve izleme çalışmaları yapılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilir yönetimi sağlanacaktır.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

Nesli tehlike altında olan ve koruma altına alınan yaban hayvanlarının üretimi, yaban hayvanı üretme istasyonlarında sürdürülecektir.

3.5.6. Yerel Yönetimler;

Tedbir 957.1. Yerel yönetimlerin şehirlerdeki sahipsiz hayvanların sağlık, beslenme ve barınma ihtiyaçlarına yönelik faaliyetlerinde birlik modeli dâhil alternatif yöntemler geliştirilerek bu çerçevedeki projeleri desteklenecektir.

Yürütülecek Faaliyetler ve Projeler:

Sahipsiz hayvanların rehabilitasyonu için yerel yönetimlerin il bazında birlik oluşturması sağlanarak barınak projelerine verilen destek artırılabilecektir.

Çölleşmeyle Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı (2019-2030)

Stratejik Amaç 1, Beklenen Etkiler, BE 1.1. Arazi üretkenliği ve ilgili ekosistem hizmetleri sürdürülmüş ve/veya geliştirilmiştir.

Çıktılar Ç1.1.4. Çölleşme/ arazi tahribatından etkilenen ve risk altındaki alanlarda öncelikli olmak üzere, yeni korunan alanlar ilan edilecek ve bu alanların etkin yönetimi sağlanacaktır.

Ramsar Stratejik Plan (2025-2034)

Hedef 1. Sulak alanların alan kaybı ve bozulmaların nedenlerini araştırmak ve bozulmayı geri döndürmek,

Hedef 2. Sulak alanların akılcı kullanımını sağlamak,

Hedef 3. Uluslararası öneme sahip sulak alanların korunması ve yönetimini etkili şekilde yapmak,

Hedef 4. Ramsar Sözleşmesinin uygulanmasını geliştirmek.

2025 Yılı Performans Programı

Tablo 6: Performans Programına İlişkin Bilgiler

Program Adı	Alt Program Adı	Alt Program Hedefleri	Faaliyetler
Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi	Doğa Koruma ve Milli Parklar	Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.	- Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi - Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi - Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu
Turizmin Geliştirilmesi	Doğa Turizmi	Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.	- Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri - Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler

B. Stratejik Planda Yer Alan Amaç ve Hedefler

Tarım ve Orman Bakanlığı 2024-2028 Stratejik Planında yer almış olan Genel Müdürlüğümüz Amaç ve Hedefleri;

Tablo 7: Stratejik Plan Amaç ve Hedef Bilgileri

Amaçlar	Hedefler
A.5 Toprak ve Su Kaynakları ile Biyolojik Çeşitliliğin Sürdürülebilir Yönetimini Sağlamak	H5.3. Genetik kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlamak. H5.4. Korunan alan sayısını artırmak ve etkin yönetimini sağlamak. H5.5. Yaban hayatı ve av yönetiminde sürdürülebilirliği sağlamak.

III. FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. Mali Bilgiler

1. Bütçe Uygulama Sonuçları

2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda 3.381.860.000 TL olan Genel Müdürlüğümüz bütçesi 2025 yılında %101 artarak 6.810.196.000 TL olmuştur. Yıl içinde 1.133.557.971 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 5.676.638.029 TL olarak gerçekleşmiştir. Buna göre Genel Müdürlüğümüze tahsis edilen ödenekten yıl sonunda 5.606.184.452 TL harcanmış olup harcama oranı %99'dur. 2025 yılında "06 Sermaye Giderleri"nden İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 6.231.460 TL'si ve İl Özel İdareleri için aktarılan ödeneğin 11.912.902 TL'si olmak üzere toplam 18.144.363 TL ödenek 2026 yılına devredilmiştir.

Tablo 8: 2024-2025 Yılları Bütçesi

Eko. Kod	Açıklama	2024		2025		Artış Oranı %
		KBÖ	Bütçe İçindeki Oranı	KBÖ	Bütçe İçindeki Oranı	
01	PERSONEL GİDERLERİ	2.365.696.000	70,0	3.802.720.000	55,8	60,7
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	311.829.000	9,2	499.116.000	7,3	60,0
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	170.476.000	5,0	246.392.000	3,6	44,5
05	CARİ TRANSFERLER	24.859.000	0,7	32.468.000	0,5	30,6
06	SERMAYE GİDERLERİ	329.000.000	9,8	429.500.000	6,4	30,5
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	180.000.000	5,3	1.800.000.000	26,4	900
TOPLAM		3.381.860.000	100,0	6.810.196.000	100,0	101,3

Tablo 9: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik Sınıflandırma

Eko. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	PERSONEL GİDERLERİ	3.802.720.000	3.717.067.000	3.688.952.624	99
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	499.116.000	457.316.000	446.544.733	98
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	246.392.000	326.154.200	314.341.683	96
05	CARİ TRANSFERLER	32.468.000	25.068.000	24.687.978	98
06	SERMAYE GİDERLERİ	429.500.000	511.032.829	491.683.388	96
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
TOPLAM		6.810.196.000	5.676.638.029	5.606.184.452	99

(2025 yılında “06 Sermaye Giderleri”nden İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödenek 6.231.460 TL’si ve İl Özel İdareleri için aktarılan ödenek 11.912.902 TL’si olmak üzere toplam 18.144.363 TL ödenek 2026 yılına devredilmiştir.)

Tablo 10: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik İkinci Düzey Sınıflandırma

Eko. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	PERSONEL GİDERLERİ	3.802.720.000	3.717.067.000	3.688.952.62	99
01	MEMURLAR	2.395.063.000	2.459.863.000	2.446.481.565	99
02	SÖZLEŞMELİ PERSONEL	378.673.000	387.873.000	381.886.676	98
03	İŞÇİLER	1.028.837.000	869.184.000	860.518.070	99
04	GEÇİCİ SÜRELİ ÇALIŞANLAR	147.000	147.000	66.314	45
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	499.116.000	457.316.000	446.544.733	98
01	MEMURLAR	279.638.000	283.138.000	279.508.118	99

2025 YILI FAALİYET RAPORU

02	SÖZLEŞMELİ PERSONEL	44.764.000	46.164.000	43.869.856	95
03	İŞÇİLER	174.714.000	128.014.000	123.166.759	96
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	246.392.000	326.154.200	314.341.683	96
01	ÜRETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	20.000.000	20.000.000	19.120.542	96
02	TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	120.310.000	138.302.200	138.180.437	100
03	YOLLUKLAR	32.730.000	43.170.000	40.046.703	93
04	GÖREV GİDERLERİ	6.220.000	38.120.000	31.862.828	84
05	HİZMET ALIMLARI	58.674.000	76.104.000	75.431.502	99
06	TEMSİL VE TANITMA GİDERLERİ	150.000	150.000	0	0
07	MENKUL MAL, GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	8.258.000	10.258.000	9.649.670	94
08	GAYRİMENKUL MAL BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	50.000	50.000	50.000	100
05	CARİ TRANSFERLER	32.468.000	25.068.000	24.687.978	98
03	KAR AMACI GÜTMEYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER	0	200.000	200.000	100
06	YURTDIŞINA YAPILAN TRANSFERLER	32.468.000	24.868.000	24.487.978	98
06	SERMAYE GİDERLERİ	429.500.000	511.032.829	491.683.388	96
01	MAMUL MAL ALIMLARI	10.900.000	73.185.050	70.414.355	96
02	MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	39.750.000	44.311.000	43.150.227	97
05	GAYRİMENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	217.500.000	241.668.979	226.466.074	94
07	GAYRİMENKUL BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ	161.350.000	151.867.800	151.652.732	100
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
01	KURUM, İŞLETME ve HANE HALKINA YAPILAN SERMAYE TRANSFERLERİ	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
TOPLAM		6.810.196.000	5.676.638.029	5.606.184.452	99

Tablo 11: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Program Sınıflandırma

Program / Alt Program / Faaliyet	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
20- ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	2.824.084.000	1.672.816.400	1.653.908.718	99
186- DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR	2.824.084.000	1.672.816.400	1.653.908.718	99
559- Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi	656.086.000	623.951.000	615.422.814	99
560- Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi	367.998.000	348.865.400	341.259.773	98
561- Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu	1.800.000.000	700.000.000	697.226.131	100
48- TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	3.953.644.000	3.978.953.629	3.927.787.756	99
191- DOĞA TURİZMİ	3.953.644.000	3.978.953.629	3.927.787.756	99
575- Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler	2.565.142.000	2.600.686.231	2.561.215.615	98
576- Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri	1.388.502.000	1.378.267.398	1.366.572.141	99
98- YÖNETİM VE DESTEK PROGRAMI	32.468.000	24.868.000	24.487.978	98
901- TEFTİŞ, DENETİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ	32.468.000	24.868.000	24.487.978	98
9012- Kurumsal Uluslararası İşbirliği Faaliyetleri	32.468.000	24.868.000	24.487.978	98
TOPLAM	6.810.196.000	5.676.638.029	5.606.184.452	99

Tablo 12: 2025 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Finansal Sınıflandırma

Fin. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	Genel Bütçeli İdareler	6.810.196.000	5.637.283.328	5.584.974.115	99
09	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları	0	21.518.798	15.287.338	71
16	İl Özel İdareleri Aracılığıyla Gerçekleştirilen Yatırımlara İlişkin Kaynaklar	0	17.835.903	5.923.000	33
TOPLAM		6.810.196.000	5.676.638.029	5.606.184.452	99

Tablo 13: 2025 Yılı Yatırım Ödenekleri

Fin. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
06	SERMAYE GİDERLERİ	429.500.000	511.032.829	491.683.388	96
01	Genel Bütçeli İdareler	429.500.000	471.678.128	470.473.050	100
09	Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları	0	21.518.798	15.287.338	71
16	İl Özel İdareleri Aracılığıyla Gerçekleştirilen Yatırımlara İlişkin Kaynaklar	0	17.835.903	5.923.000	33
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
01	Genel Bütçeli İdareler	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
TOPLAM		2.229.500.000	1.151.032.829	1.131.657.435	98

Tablo 14: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Hariç)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
TABİAT PARKLARI PROJESİ	277.150.000	264.383.048	263.460.020	100
26 Ağustos Tabiat Parkı	3.000.000	1.128.000	982.000	87
Abant Gölü Milli Parkı	6.000.000	6.000.000	6.000.000	100
Akgöl Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.720	100
Aladağlar Milli Parkı	8.000.000	4.960.000	4.935.600	100
Altındere Vadisi Milli Parkı	4.000.000	144.048	144.048	100
Artabel Gölleri Tabiat Parkı	0	4.836.000	4.836.000	100
Ayazmapınarı Tabiat Parkı	1.000.000	3.468.000	3.468.000	100
Ayıkayası Tabiat Parkı	2.000.000	1.000	0	0
Ayvatbendi Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Baklabostan Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	996.000	100
Balıca Mağarası Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.529	100
Başpınar Tabiat Parkı	2.000.000	1.811.136	1.811.136	100
Bazalt Kayalıkları Tabiat Anıtı	0	2.000.000	1.988.000	99
Bentler Tabiat Parkı	1.200.000	614.000	613.647	100
Beydağı Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.516	100
Beyşehir Gölü Milli Parkı	3.000.000	2.863.200	2.827.093	99
Bolu-Gölcük Tabiat Parkı	17.000.000	21.499.000	21.499.000	100
Borçka Karagöl Tabiat Alanı	3.900.000	3.900.000	3.899.437	100
Botan Vadisi Milli Parkı	3.000.000	300.000	0	0
Buzluk Tabiat Parkı	3.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Cemal Tural Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.496.793	100
Cilo ve Sat Dağları Milli Parkı	2.000.000	4.700.000	4.674.166	99
Çağlayandibi Şelalesi Tabiat Parkı	3.000.000	1.000	1.000	100
Çamkoru Tabiat Parkı	3.500.000	4.000.000	3.987.277	100
Çatak Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.600	100
Çiftmazı Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.260	100
Değirmenburnu Tabiat Parkı	3.000.000	1.968.000	1.968.000	100
Derebağ Şelalesi Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.500.000	100
Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı	3.000.000	532.800	532.800	100
Dilek Yarımadası Tabiat Parkı	5.000.000	4.720.000	4.719.254	100
Enne Barajı Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.907	100
Erikli Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	963.941	96
Falih Rıfkı Tabiat Parkı	1.200.000	1.200.000	1.200.000	100
Gölpınar Tabiat Parkı	1.000.000	2.700.000	2.700.000	100
Görnek Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.486	100

2025 YILI FAALİYET RAPORU

Güllükdagi Milli Parkı	1.200.000	1.200.000	1.198.122	100
Güver Kanyonu Tabiat Parkları	11.350.000	10.600.000	10.600.000	100
Güvercinlik Tabiat Parkı	2.000.000	1.297.600	1.297.559	100
Güzeldere Şelalesi Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.499.958	100
Hamsilos Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.964	100
Handüzü Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Hatila Vadisi Tabiat Parkı	4.000.000	4.000.000	3.999.866	100
Hazım Dağı Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.990	100
Hemşin Şelaleleri Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Hisar Çamlığı Tabiat Parkı	1.700.000	0	0	0
Honaz Milli Parkı	3.500.000	3.400.000	3.399.998	100
Ilgaz Dağı Milli Parkı	6.000.000	5.600.000	5.557.240	99
Isırlık Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Alanı	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
İncekum Tabiat Parkı	1.000.000	726.000	725.988	100
Kanlıpınar Tabiat Parkı	10.000.000	9.900.000	9.898.696	100
Kapıçam Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.588	100
Karagöl Sahra Milli Parkı	2.300.000	2.472.000	2.472.000	100
Kızıldağ Milli Parkı	0	648.000	645.272	100
Koçkayası Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	871.470	87
Korunan Alanların Denetimi ve Kontrolü	27.150.000	28.182.000	28.180.848	100
Kovada Gölü Milli Parkı	4.500.000	4.500.000	4.499.785	100
Kovanlık Tabiat Parkı	6.000.000	12.585.464	12.480.583	99
Köprülü Kanyon Milli Parkı	3.000.000	0	0	0
Küre Dağları Milli Parkı	4.000.000	4.000.000	3.991.600	100
Limni Gölü Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Malabadi Tabiat Parkı	6.000.000	5.871.300	5.871.264	100
Mehmet Akif Ersoy Tabiat Parkı	2.500.000	2.500.000	2.498.470	100
Muhtelif Tabiat Parkları	8.700.000	10.190.000	10.177.916	100
Munzur Vadisi Tabiat Parkı	5.000.000	4.638.300	4.638.287	100
Neşetsuyu Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Obruk Şelalesi Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	996.000	100
Ortaburun Tabiat Parkı	2.000.000	2.074.800	2.074.800	100
Polonezköy Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	2.996.218	100
Sadağı Kanyonu Tabiat Parkı	2.000.000	1.699.200	1.699.200	100
Samandere Selalesi Tabiat Alanı	2.500.000	2.500.000	2.499.708	100
Sarıkm Tabiat Koruma Alanı	1.500.000	1.500.000	1.499.960	100
Seyfe Gölü Tabiat Koruma Alanı	1.650.000	1.650.000	1.649.994	100
Soğuksu Milli Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
Soğuksu Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.952	100
Spil Dağı Milli Parkı	2.000.000	1.750.000	1.749.795	100
Sultan Sazlığı Milli Parkı	1.000.000	1.000.000	999.600	100

Sürmene Çamburnu Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.321	100
Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı	2.000.000	0	0	0
Tar Deresi Bulut Şelalesi Tabiat Alanı	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
Tatlıca Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
Tomara Şelalesi Tabiat Parkı	3.000.000	1.163.000	1.163.000	100
Troya Milli Parkı	2.500.000	1.000	0	0
Tunca Vadisi Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Uludağ Milli Parkı	2.000.000	1.490.600	1.490.600	100
Ulugöl Tabiat Parkı	2.300.000	1.897.600	1.897.598	100
Vezirsuyu Tabiat Parkı	5.000.000	5.000.000	5.000.000	100
Yedigöller Milli Parkı	5.500.000	2.500.000	2.500.000	100
Yozgat Çamlığı Milli Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKI	7.000.000	7.000.000	7.000.000	100
SULAK ALAN ENVANTER YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA VE İZLENME PROJESİ	6.500.000	5.448.080	5.447.208	100
BÜYÜK TAARRUZ TARİHİ MİLLİ PARKI PROJESİ	14.687.000	12.687.000	12.685.067	100
İSTİLACI YABANCI TÜRLERİN OLUŞTURDUĞU TEHDİTLERİN YÖNETİMİ	3.000.000	3.000.000	2.999.247	100
MALAZGİRT TARİHİ MİLLİ PARKI FAZ 3	5.000.000	5.000.000	4.999.999	100
MİLLİ PARK BİLGİ SİSTEMİ	4.000.000	4.000.000	3.996.000	100
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI	10.000.000	10.000.000	9.986.388	100
ALLAHUEKBER DAĞLARI MP İZM SERGİLEME ALANI İKMALİ	55.313.000	57.313.000	57.287.003	100
MUHTELİF ETÜTLER	24.850.000	25.507.000	25.423.176	100
Botan Vadisi Milli Parkı	2.000.000	1.505.280	1.505.280	100
Cilo ve Sat Dağları Milli Parkı	2.000.000	2.005.080	2.005.080	100
İnaltı Mağarası Tabiat Parkı	1.000.000	1.000	0	
Kızıldağ Milli Parkı	0	202.000	202.000	100
Muhtelif Etütler	17.850.000	19.793.640	19.711.016	100
Sarıçalı Dağı Milli Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM) (Teşkilat Modernizasyonu)	10.000.000	8.000.000	7.938.119	99
SULAK ALANLARDA EKOTURİZM UYGULAMALARI	12.000.000	12.000.000	11.998.740	100
Düzce Gölyaka Efteni Gölü Sulak Alanı	3.000.000	4.700.000	4.699.800	100
Makine Teçhizat Alımı (Sulak Alanlarda Ekoturizm Uyg.)	7.000.000	7.000.000	6.999.660	100
Yeniçağa Gölü Sulak Alanı	2.000.000	300.000	299.280	100
SAHİPSİZ HAYVANLARA SAĞLIKLI YAŞAM ALANLARI OLUŞTURULMASI	0	57.340.000	57.252.085	100
(YİKOB Hariç) 2025 YILI SERMAYE GİDERLERİ TOPLAMI:	429.500.000	471.678.128	470.473.052	100

Tablo 15: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Dahil)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödenegi (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
TABİAT PARKLARI PROJESİ	277.150.000	293.949.000	281.666.156	96
26 Ağustos Tabiat Parkı	3.000.000	1.128.000	982.000	87
Abant Gölü Milli Parkı	6.000.000	6.000.000	6.000.000	100
Akgöl Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.720	100
Aladağlar Milli Parkı	8.000.000	4.960.000	4.935.600	100
Altındere Vadisi Milli Parkı	4.000.000	4.000.000	144.048	4
Artabel Gölleri Tabiat Parkı	0	4.836.000	4.836.000	100
Ayazmapınarı Tabiat Parkı	1.000.000	3.468.000	3.468.000	100
Ayıkayası Tabiat Parkı	2.000.000	1.000	0	0
Ayvatbendi Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Baklabostan Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	996.000	100
Balıkli Güneşli Şelaleleri Tabiat Parkı	0	1.428.000	0	0
Balıca Mağarası Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.529	100
Başpınar Tabiat Parkı	2.000.000	1.811.136	1.811.136	100
Bazalt Kayalıkları Tabiat Anıtı	0	2.000.000	1.988.000	99
Bentler Tabiat Parkı	1.200.000	614.000	613.647	100
Beydağı Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.516	100
Beyşehir Gölü Milli Parkı	3.000.000	5.467.200	2.827.093	52
Bolu-Gölcük Tabiat Parkı	17.000.000	24.929.000	21.499.000	86
Borçka Karagöl Tabiat Alanı	3.900.000	3.900.000	3.899.437	100
Botan Vadisi Milli Parkı	3.000.000	300.000	0	0
Buzluk Tabiat Parkı	3.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Cemal Tural Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.496.793	100
Cilo ve Sat Dağları Milli Parkı	2.000.000	4.700.000	4.674.166	99
Çağlayandibi Şelalesi Tabiat Parkı	3.000.000	1.000	1.000	100
Çamkoru Tabiat Parkı	3.500.000	4.000.000	3.987.277	100
Çatak Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.600	100
Çiftmazı Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.260	100
Değirmenburnu Tabiat Parkı	3.000.000	1.968.000	1.968.000	100
Derebağ Şelalesi Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.500.000	100
Derebucak Çamlık Mağaraları Milli Parkı	3.000.000	532.800	532.800	100
Dilek Yarımadası Tabiat Parkı	5.000.000	4.720.000	4.719.254	100
Enne Barajı Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.907	100
Erikli Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	963.941	96
Falih Rıfkı Tabiat Parkı	1.200.000	1.200.000	1.200.000	100
Gökpınar Tabiat Parkı	0	3.500.000	3.500.000	100

Gölpınar Tabiat Parkı	1.000.000	2.700.000	2.700.000	100
Görnek Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.486	100
Güllükdagi Milli Parkı	1.200.000	1.200.000	1.198.120	100
Güver Kanyonu Tabiat Parkları	11.350.000	10.600.000	10.600.000	100
Güvercinlik Tabiat Parkı	2.000.000	1.297.600	1.297.559	100
Güzeldere Şelalesi Tabiat Parkı	1.500.000	1.500.000	1.499.958	100
Hamsilos Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.964	100
Handüzü Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Hatila Vadisi Tabiat Parkı	4.000.000	4.000.000	3.999.866	100
Hazım Dağı Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.990	100
Hemşin Şelaleleri Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Hisar Çamlığı Tabiat Parkı	1.700.000	0	0	0
Honaz Milli Parkı	3.500.000	3.400.000	3.399.998	100
Ilgaz Dağı Milli Parkı	6.000.000	5.600.000	5.557.240	99
Isırlık Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
İkizdere Manle Şelalesi Tabiat Alanı	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
İncekum Tabiat Parkı	1.000.000	726.000	725.988	100
Kanlıpınar Tabiat Parkı	10.000.000	9.900.000	9.898.696	100
Kapıçam Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.588	100
Karagöl Sahra Milli Parkı	2.300.000	2.472.000	2.472.000	100
Kızıldağ Milli Parkı	0	2.798.000	2.795.272	100
Koçkayası Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	871.470	87
Korunan Alanların Denetimi ve Kontrolü	27.150.000	28.182.000	28.180.848	100
Kovada Gölü Milli Parkı	4.500.000	4.500.000	4.499.785	100
Kovanlık Tabiat Parkı	6.000.000	12.585.464	12.480.583	99
Köprülü Kanyon Milli Parkı	3.000.000	0	0	0
Küre Dağları Milli Parkı	4.000.000	4.000.000	3.991.600	100
Limni Gölü Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
Malabadi Tabiat Parkı	6.000.000	5.871.300	5.871.264	100
Mehmet Akif Ersoy Tabiat Parkı	2.500.000	2.500.000	2.498.470	100
Muhtelif Tabiat Parkları	8.700.000	10.190.000	10.177.916	100
Munzur Vadisi Tabiat Parkı	5.000.000	4.638.300	4.638.287	100
Neşetsuyu Tabiat Parkı	3.000.000	15.598.000	15.556.138	100
Obruk Şelalesi Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	996.000	100
Ortaburun Tabiat Parkı	2.000.000	2.074.800	2.074.800	100
Polonezköy Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	2.996.218	100
Sadağı Kanyonu Tabiat Parkı	2.000.000	1.699.200	1.699.200	100
Samandere Selalesi Tabiat Alanı	2.500.000	2.500.000	2.499.708	100
Sarıkmum Tabiat Koruma Alanı	1.500.000	1.500.000	1.499.960	100
Seyfe Gölü Tabiat Koruma Alanı	1.650.000	1.650.000	1.649.994	100
Soğuksu Milli Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
Soğuksu Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.952	100

2025 YILI FAALİYET RAPORU

Spil Dağı Milli Parkı	2.000.000	1.750.000	1.749.795	100
Sultan Sazlığı Milli Parkı	1.000.000	1.000.000	999.600	100
Sürmene Çamburnu Tabiat Parkı	1.000.000	1.000.000	999.321	100
Şahinkaya Kanyonu Tabiat Parkı	2.000.000	0	0	0
Tar Deresi Bulut Şelalesi Tabiat Alanı	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
Tathıca Tabiat Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
Tomara Şelalesi Tabiat Parkı	3.000.000	1.163.000	1.163.000	100
Troya Milli Parkı	2.500.000	1.000	0	0
Tunca Vadisi Tabiat Parkı	3.000.000	3.000.000	3.000.000	100
Uludağ Milli Parkı	2.000.000	1.490.600	1.490.600	100
Ulugöl Tabiat Parkı	2.300.000	1.897.600	1.897.598	100
Vezirsuyu Tabiat Parkı	5.000.000	5.000.000	5.000.000	100
Yedigöller Milli Parkı	5.500.000	2.500.000	2.500.000	100
Yozgat Çamlığı Milli Parkı	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI (FAZ-2)	0	1.700.798	780.000	46
KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKI	7.000.000	7.000.000	7.000.000	100
SULAK ALAN ENVANTER YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA VE İZLENME PROJESİ	6.500.000	7.350.000	6.296.808	86
BÜYÜK TAARRUZ TARİHİ MİLLİ PARKI PROJESİ	14.687.000	12.687.000	12.685.067	100
İSTİLACI YABANCI TÜRLERİN OLUŞTURDUĞU TEHDİTLERİN YÖNETİMİ	3.000.000	3.000.000	2.999.247	100
MALAZGİRT TARİHİ MİLLİ PARKI FAZ 3	5.000.000	5.000.000	4.999.999	100
MİLLİ PARK BİLGİ SİSTEMİ	4.000.000	4.000.000	3.996.000	100
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI	10.000.000	10.000.000	9.986.388	100
ALLAHUEKBER DAĞLARI MP İZM SERGİLEME ALANI İKMALİ	55.313.000	57.447.981	57.287.003	100
SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU	0	2.660.000	0	0
MUHTELİF ETÜTLER	24.850.000	26.613.000	26.524.776	100
Botan Vadisi Milli Parkı	2.000.000	1.505.280	1.505.280	100
Cilo ve Sat Dağları Milli Parkı	2.000.000	2.005.080	2.005.080	100
Diğer Muhtelif Etütler	0	1.106.000	1.101.600	100
İnaltı Mağarası Tabiat Parkı	1.000.000	1.000	0	0
Kızıldağ Milli Parkı	0	202.000	202.000	100
Muhtelif Etütler	17.850.000	19.793.640	19.711.016	100
Sarıçalı Dağı Milli Parkı	2.000.000	2.000.000	1.999.800	100
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM) (Teşkilat Modernizasyonu)	10.000.000	10.285.050	8.211.119	80

SULAK ALANLARDA EKOTURİZM UYGULAMALARI	12.000.000	12.000.000	11.998.740	100
Düzce Gölyaka Efteni Gölü Sulak Alanı	3.000.000	4.700.000	4.699.800	100
Makine Teçhizat Alımı (Sulak Alanlarda Ekoturizm Uyg.)	7.000.000	7.000.000	6.999.660	100
Yeniçağa Gölü Sulak Alanı	2.000.000	300.000	299.280	100
SAHİPSİZ HAYVANLARA SAĞLIKLI YAŞAM ALANLARI OLUŞTURULMASI	0	57.340.000	57.252.085	100
(YİKOB Dahil) 2025 YILI SERMAYE GİDERLERİ TOPLAMI:	429.500.000	511.032.829	491.683.388	96

- 1- 2024 yılından 2025 yılına İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için devredilen 16.254.798 TL ve İl Özel İdareleri için 5.278.030 TL olmak üzere toplam 21.532.829 TL ödenek 2025 yılı sermaye giderlerine eklenmiştir.
- 2- Kurum içi aktarmalar ile 100.000.000 TL ödenek düşülmüştür.
- 3- Sermaye Transferlerinden 60.000.000 TL eklenmiştir.
- 4- 2025 yılı İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan 6.231.460 TL ödenek 2026 yılına devredilmiştir.
- 5- 2025 yılı İçişleri Bakanlığı (İl Özel İdareleri) için aktarılan 11.912.902 TL ödenek 2026 yılına devredilmiştir.

Tablo 16: 2025 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Ödenekleri)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
TABİAT PARKLARI PROJESİ	0	29.565.952	18.206.138	62
Altındere Vadisi Milli Parkı	0	3.855.952	0	0
Balıklı Güneşli Şelaleleri Tabiat Parkı	0	1.428.000	0	0
Beyşehir Gölü Milli Parkı	0	2.604.000	0	0
Bolu-Gölcük Tabiat Parkı	0	3.430.000	0	0
Gökpınar Tabiat Parkı	0	3.500.000	3.500.000	100
Kızıldağ Milli Parkı (Tabiat Parkları)	0	2.150.000	2.150.000	100
Neşetsuyu Tabiat Parkı	0	12.598.000	12.556.138	100
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLÎ PARKI (FAZ-2)	0	1.700.798	780.000	46
SULAK ALAN ENVANTER YÖNETİM PLANI HAZIRLAMA VE İZLENME PROJESİ	0	1.901.920	849.600	45
ALLAHUEKBER DAĞLARI MP İZM SERGİLEME ALANI İKMALİ	0	134.981	0	0
SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU (Sermaye Transferi)	0	2.660.000	0	0
MUHTELİF ETÜTLER (Diğer Muhtelif Etütler)	0	1.106.000	1.101.600	100
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM) (Teşkilat Modernizasyonu)	0	2.285.050	273.000	12
(YİKOB Ödenekleri) 2025 YILI SERMAYE GİDERLERİ TOPLAMI:	0	39.354.701	21.210.338	54

Tablo 17: 2025 Yılı Sermaye Transferleri

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
SAHİPSİZ HAYVANLARA SAĞLIKLI YAŞAM ALANLARI OLUŞTURULMASI (Sermaye Transferi)	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100
2025 YILI SERMAYE TRANSFERLERİ TOPLAMI:	1.800.000.000	640.000.000	639.974.046	100

1- Tasarruf tedbirleri kapsamında 1.000.000.000 TL ödenek düşülmüştür.

2- Kurum içi aktarmalar ile 60.000.000 TL ödenek düşülmüştür.

2. Temel Malî Tablolara İlişkin Açıklamalar

Genel Müdürlüğümüz personelinin maaş ve özlük haklarına ilişkin giderlerinde kullanılmak üzere “01 Personel Giderleri” için 3.802.720.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 85.653.000 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 3.717.067.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 60.341.293.466 TL’si (%99) harcanmıştır.

“02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” için 499.116.000 TL tahsis edilmiştir. Yıl içinde 41.800.000 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 457.316.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 446.544.733 TL’si (%98) harcanmıştır.

Genel Müdürlüğümüz üretime ve tüketime yönelik mal ve hizmet alımları, yolluklar, görev giderleri, hizmet alımları, temsil tanıtma giderleri, menkul mal, gayrimaddi hak alım, bakım ve onarım giderleri, gayrimenkul mal bakım ve onarım giderleri ve cenaze hizmetlerini içeren “03 Mal ve Hizmet Alım Giderleri” için 246.392.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 79.762.200 TL eklenen ödenek sonucu, toplam ödenek 326.154.200 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 314.341.683 TL’si (%96) harcanmıştır.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferleri ve yurtdışına yapılan transferleri içeren “05 Cari Transferler” için 32.468.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 7.400.000 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 25.068.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 24.687.978 TL’si (%98) harcanmıştır.

Mamul mal alımları, menkul sermaye üretim giderleri, gayri maddi hak alımları, gayrimenkul alımları ve kamulaştırması, gayrimenkul sermaye üretim giderleri, menkul malların büyük onarım giderleri, gayrimenkul büyük onarım giderleri, stok alımlarını içeren “06 Sermaye Giderleri” için 429.500.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 81.532.829 TL eklenerek 511.032.829 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 491.683.388 TL’si (%96) harcanmıştır.

“07 Sermaye Transferleri” için 1.800.000.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 1.160.000.000 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 640.000.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 639.974.046 TL’si (%100) harcanmıştır.

3. Mali Denetim Sonuçları

Genel Müdürlüğümüz 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda Genel Müdürlüğümüz Sayıştay Başkanlığı denetimi yıl içerisinde yapılacaktır.

B. Performans Bilgileri

1. Program, Alt Program, Faaliyet Bilgileri

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüz 2025 Yılı Performans Programı, Program-Alt Program-Faaliyet Bilgileri;

PROGRAM	ALT PROGRAM	FAALİYET	FAALİYET AÇIKLAMALARI
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	Doğa Koruma ve Milli Parklar	Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi	Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi faaliyeti kapsamında yaban hayatı yönetimi için gerekli envanter çalışmaları yapılmakta, nesli tehlike altında olan nadir türlerimiz için tür koruma eylem planı hazırlanmakta, daha önce çalışılan ve tamamlanan eylem planlarında ortaya konulan hedeflere ilişkin belirlenen faaliyetler 5 yıllık süre ile izlenerek gerekli tedbirler alınmaktadır. Yaban hayatı geliştirme sahalarının planlanmasında güncel ve güvenilir izleme verileri kullanılarak hedef türlerin daha iyi korunması sağlanacak, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetleri ile halkın doğaya ve doğa korumaya ilgisi artırılabilecektir. Yaban hayvanı kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerinde, doğada yaralı veya bakıma muhtaç olarak bulunan yaban hayvanları ile uluslararası sözleşmeler gereği el konulan yaban hayvanlarının tedavi, bakım ve rehabilitasyonları yapılmakta, tedavi, bakım ve rehabilitasyonları tamamlanan yaban hayvanları tekrar doğal yaşam alanlarına salınmaktadır. Ülkemizde yer alan 9'u kanatlı, 3'ü alabalık ve 12'si memeli yaban hayvanı olmak üzere toplam 24 adet üretim istasyonunda faaliyete devam edilmektedir. Bu tesislerde geyik, alageyik, ceylan, Anadolu Yaban Koyunu, Hatay Dağ Ceylanı, kelaynak, keklik, sülün ve alabalık üretimi yapılarak uygun alanlarda tabiata yerleştirilmektedir. Orman içi sulardaki doğal alabalık popülasyonlarının optimum düzeye ulaştırılması, bozulan alabalık habitatlarının rehabilitasyonu, gen kaynakların korunması, doğal türlerimizin tanıtımı ve farkındalığın artırılması sağlanacaktır. Doğal türlere olan baskının azaltılması amacıyla mevcut ve yeni kurulacak kanatlı yaban hayvanı üretim istasyonlarında üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanları (keklik, sülün) tabii yaşam ortamlarına bırakılacaktır. Sürdürülebilir avcılığı desteklemek, doğal popülasyonlar üzerindeki av baskısını azaltmak, genetik çeşitliliği korumak, doğa koruma konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek ve farkındalığı artırmak amacıyla çalışmalar yapılacaktır. Av turizminin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi sağlanarak avlaktan elde edilen gelirden, köy tüzel kişiliklerine, belde belediyelerine ve büyükşehir belediyesi bulunan illerdeki ilçe belediyelerine mali destek verilecektir. Usulsüz avcılığın önlenmesi ile ilgili av koruma, kontrol ve denetim faaliyetleri yürütülecek, avcılarının eğitilmesi, avcılık ve yaban hayatı konularında vatandaşın bilinçlendirilmesi ve farkındalık oluşturulmasına yönelik faaliyetlerde bulunulacaktır.

PROGRAM	ALT PROGRAM	FAALİYET	FAALİYET AÇIKLAMALARI
ORMANLARIN VE DOĞANIN KORUNMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ	Doğa Koruma ve Milli Parklar	Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi	Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında izlemeye konu nesli tehlike altındaki türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. Envanter çalışmaları tamamlanan illerde izleme çalışmaları başlatılmış olup, 81 ilimizde tür ve habitat düzeyinde izleme çalışmaları yürütülmektedir. Tür ve özellikli alanların sürekli olarak izlenmesi suretiyle sahip olduğumuz biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hedeflenmektedir. Tabii kaynakların korunması, korunan alanlar ve hassas alanların yönetimi, av-yaban hayatı çalışmalarının geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, kamu tüzel kişilikleri ve üniversiteler ile protokol, anlaşma vb. çalışmalar yapılacaktır. Ulusal ve uluslararası boyutta eğitim, konferans, panel, çalıştay, seminer, fuar, sergi vb. etkinlikler düzenlenecek ve ilgili programlara katılım sağlanacaktır. Tabiatı koruma konusunda toplumsal bilinçlendirme ve biyolojik zenginliğimiz hakkında her türlü basılı, görsel ve sosyal medya aracılığı ile eğitim-tanıtım çalışmaları yürütülecektir. İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile iş birliği yapılarak ilköğretim öğrencilerine yönelik tabiat eğitimleri düzenlenecektir. Sahada mevcut ekosistemin gereklilikleri değerlendirilerek alınması gerekli önlemlerin tespiti ve uygulanmasına yönelik izleme-denetim çalışmaları yapılacaktır. Tarihi, kültürel, arkeolojik, flora, fauna, jeolojik, peyzaj, denizel, sulak alan vb. sahaların envanteri yapılacaktır. Etüt-envanter çalışmaları sonucunda kaynak değeri yüksek alanlara; milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası, yaban hayatı koruma sahası, sulak alan, mağara vb. koruma statüsü verilerek biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi sağlanacaktır. AB ve diğer uluslararası fonlar ile desteklenen projeler hazırlanacak ve yürütülecektir. Ulusal Öne Haiz Sulak Alan veya Ramsar Alanı olarak tescil edilen sulak alanların, Ramsar Sözleşmesi Sulak Alan Yönetim Planlaması Rehberi kapsamında korunması ve sürdürülebilir yönetiminin sağlanması için 10 yıllık faaliyet planlarını içeren yönetim planları hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.
		Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu	Sokak Hayvanı Rehabilitasyon Projesi ile 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ve Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği kapsamında geçici hayvan bakımevi yapımı ve sokak hayvanlarının kısırlaştırılması için yerel yönetimlere bütçe imkânları dâhilinde mali destek verilecektir.

PROGRAM	ALT PROGRAM	FAALİYET	FAALİYET AÇIKLAMALARI
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	Doğa Turizmi	Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri	Doğa Turizminin geliştirilmesi amacıyla doğa turizmi master planları ve doğa turizmi korunan alanlar uygulama eylem planları hazırlanmıştır. Ayrıca ziyaretçilerin 81 ildeki doğa yürüyüşü, bisiklet, dağ bisikleti, dağcılık, jeep ve foto safari, tarih ve kültür rotaları, alanlardaki etkinlikler, korunan alanlardaki tesisler (çadır/ı/karavan kamp alanları, kır lokantası, orman köşkleri, otel, idare ziyaretçi ve tanıtım merkezleri vb.) hakkında bilgi edinebilmeleri için web/mobil uygulamaları aracılığı ile doğa turizmi bilgi sistemleri oluşturulmuştur. Sistemimiz ekotaban.tarimorman.gov.tr web adresi ve uygulama marketlerinde bulunan “ekotaban” uygulaması ile halkımızın hizmetine açılmıştır. Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı kapsamında Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı, Tabiat Anıtı, Sulak Alanlar, Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları gibi korunan alanlarda gerçekleştirilecek doğa turizminde, ziyaretçi sayılarının ve ziyaretçilere verilen hizmet kalitesinin artırılması için faaliyetler belirlenmiş olup, yıllık planlar halinde uygulanmaktadır. Taşra birimlerimiz tarafından gerçekleştirilmekte olan faaliyetler düzenli olarak izlenmektedir. 2024-2026 yılları arasında yapılması planlanan tüm doğa turizmi faaliyetlerinde de Doğa Turizmi Stratejisi Eylem Planı göz önünde tutulacaktır. Doğa Turizmi faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi maksadıyla, korunan alanlarımızdaki doğa turizmi faaliyetlerinin görünürlüğü ve erişilebilirliğinin artırılması, sanal tur çekimleri gerçekleştirilmesi ve ekotaban sistemine entegre edilmesi planlanan faaliyetler arasındadır. Eylem Planı kapsamında korunan alanlarımızda görüntüleme sistemi kurulması birden çok amaç için öngörülmüştür. Bu amaçlardan en önemlisi korunan alanlarımızdaki ziyaretçi sayısının belirlenmesidir. Korunan alanlarımızın ziyaretçi potansiyelinin belirlenmesi, korunan alanlarımızın ihale sürecinde kurumsal anlamda gelirimizin önemli oranda artırılmasına katkı sağlayacaktır. Kurulacak izleme sistemleri ile doğa turizmi kapsamına giren kuş göçü izleme ve yaban hayatı gözlem faaliyetleri kapsamında korunan alanlarımızın kaynak değeri olan koruma altındaki hedef türlerimizin de izlenmesi ve kamera yayınlarının canlı yayın izlemesi şeklinde düzenlenmesi hedeflenmektedir. Böylece özellikle bazı alanlarımızda göç dönemi izleme, yuva izleme gibi faaliyetler gerçekleştirilecek; böylece korunan alanlarımıza olan ilgi ve ziyaretçi sayısının artırılması sağlanacaktır. Aynı zamanda sulak alanlarda alt ve üst yapı hizmet tesislerinin yapımı, gerekli araç ve gereçlerin temini, alan yönetimini destekleyici projeler, ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kulesi, peyzaj düzenlemesi, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar, korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. çalışmaları yapılacaktır. Böylece korunan alanlarımıza olan ilgi ve ziyaretçi sayısının artırılmasına bağlı olarak ekoturizme katkı sağlanacaktır.

PROGRAM	ALT PROGRAM	FAALİYET	FAALİYET AÇIKLAMALARI
TURİZMİN GELİŞTİRİLMESİ	Doğa Turizmi	Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler	2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na tabi korunan alanların yönetiminde en etkili araç alan özelinde hazırlanan korunan alan planlarıdır. Bu kapsamda bu alanların etkin bir şekilde korunması ve yönetilmesi maksadıyla milli parklar için uzun devreli gelişme planları, tabiat parkları için gelişme planları ve tabiat anıtı ile tabiat koruma alanları için de yönetim planları yapılacaktır. Korunan alanlara yönelik planlama çalışmaları sonrasında hazırlanan planlara uygun ziyaretçi merkezi, yönetim merkezi, tabiat eğitim merkezi, destek üniteleri vb. tesislere yönelik mimari ve peyzaj projeleri hazırlanacaktır. Hazırlanan projelere uygun olarak işaretlenen tur güzergahlarının alanlara aplikasyonu, alan yönetimini destekleyici ziyaretçi merkezleri, tanıtım birimleri, giriş kontrol üniteleri, büfe, kuş gözlem kuleleri, tabiat eğitim merkezleri, yağmur barınakları, manzara seyir terasları vb. yapılar ile korunan alanlar için yönlendirme, bilgilendirme, uyarı-ikaz levha ve tabelaları vb. yapılarak korunan alanların temsil ve tanıtımına yönelik faaliyetler gerçekleştirilecektir. Aynı zamanda korunan alanlardaki mevcut yapı ve tesislerin yönetim, güvenlik, hizmet, temizlik vb. konularda iyileştirme çalışmaları yapılacak ve gerekli makine teçhizat donanımı sağlanacaktır. Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT-Management Effectiveness Tracking Tool) uygulamalarına milli parklar ile tabiat parklarında devam edilecektir.

1.1 Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi

Program Adı: Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi

Alt Program Adı: Doğa Koruma ve Milli Parklar

Program Faaliyet Adı: Av ve Yaban Hayatının Korunması ve Geliştirilmesi

Koruma Altına Alınan Yaban Hayvanları

Koruma altına alınan yaban hayvanlarının yer aldığı Kara Avcılığı Kanunu ek listeleri, güncellenerek 10.08.2022 tarihli ve 31919 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. 154 tür memeli, 490 tür kuş ve 141 tür sürüngen kayıt altına alınmıştır. Yaban hayvanı türleri içinde yer alan 123 memeli, 386 kuş ve 141 sürüngen olmak üzere toplam 650 tür Bakanlığımızca koruma altına alınmıştır. 10 adet memeli ve 100 adet kuş olmak üzere toplam 110 tür ise av hayvanı olarak belirlenmiştir. 2024-2025 Av Dönemi itibariyle, av hayvanı olarak belirlenen 110 türden 75’i Merkez Av Komisyonunca koruma altına alınmış, 4 memeli ve 31 kuş olmak üzere sadece 35 türün avlanmasına izin verilmiştir.

Yaban Hayvanları Koruma ve Üretim

Genel Müdürlüğümüze bağlı 8 adet Memeli Yaban Hayvanı Üretme İstasyonunda yürütülen çalışmalar neticesinde; 2025 yılında 83 adet Anadolu yaban koyunu, 39 adet yaban keçisi, 29 adet kızıl geyik ve 1 adet alageyik olmak üzere toplam 152 adet memeli yaban hayvanının doğaya yerleştirilmesi gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde Bakanlığımızca tescil edilen 85 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında nesli tehlike altında olan yaban hayvanları korunmaktadır. Genel Müdürlüğümüzce koruma altına alınan yaban hayvanlarına yönelik ilan edilen Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarında her yıl türlerin stok durumunu, alan kullanımlarını tespit etmek ve alanın yönetimine yön vermek amacıyla, hedef türü büyük memeli yaban hayvanı olan 62 adet yaban hayatı geliştirme sahasında envanter çalışması yapılmaktadır. Türkiye genelinde su kuşu popülasyonlarının ve sulak alan ekosistemlerindeki değişimlerin izlenebilmesi için her yıl su kuşu sayımlarını yapıyoruz. Bu kapsamda 2025 yılında 163 alanda 113 kuş türünden 1.793.742 su kuşu sayılmıştır. 2025 yılında 3 türden (Yaban koyunu, Yaban keçisi ve Alageyik) 12 bireye tasma takılmıştır. Ülkemizde 4 tane kuş halkalama istasyonunda ve rehabilitasyon çalışmaları kapsamında halkalama çalışması yapılmaktadır. 2025 yılında 181 türden 34.360 adet kuş halkalanmıştır.

Tabiatla Zarar Gören Hayvanların Tedavi ve Rehabilitasyonu

Doğada çeşitli nedenlerle zarar gören yaban hayvanları, kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerimizde tedavi edilerek tekrar doğal yaşam ortamlarına bırakılmaktadır. 2012-2024 yılları arasında zarar gören 108.370 yaban hayvanının 61.292 adedi, 2025 yılında ise zarar gören 18.261 yaban hayvanından 11.001 adet yaban hayvanı tedavi ve rehabilite edilmiştir.

Kanatlı Av Hayvanı ve Alabalık Üretimi

Ülkemizde 5 adet keklik, 3 adet sülün, 2 adet alabalık ve 1 adet kelaynak üretme istasyonu bulunmaktadır. Bu istasyonlarda yapılan üretme çalışmaları sonucunda; 2025 yılında ise toplam 50.250 adet kanatlı yaban hayvanının 45.250 adedi doğal yaşam alanlarına salınmıştır. Orman içi sulardaki doğal alabalık popülasyonlarının optimum düzeye ulaştırılması, gen kaynakların korunması çalışmaları kapsamında; 2025 yılında ise 3,7 milyon alabalığın salımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 55 adet kelaynak üretimi yapılmış ve 45 adet kelaynak göçe bırakılmıştır.

Memeli Yaban Hayvanı Üretimi

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde bulunan memeli yaban hayvanı üretme istasyonunda üretilen yaban hayvanları doğal ortamlarına bırakılmaktadır. Genel Müdürlüğümüze bağlı 8 adet Memeli Yaban Hayvanı Üretme İstasyonunda, 2025 yılı içerisinde toplam 300 adet memeli yaban hayvanı üretilmiştir. Üretimi gerçekleştirilen bireylerin türlere göre dağılımı; 101 adet Ceylan, 158 adet Anadolu Yaban Koyunu, 17 adet Kızıl Geyik, 14 adet Alageyik ve 10 adet Hatay Dağ Ceylanı şeklindedir.

Uluslararası Hayvan Ticareti (CITES)

Nesli tehlike altında olan yabani hayvan ve bitki türlerinin neslinin devamını ve gelecek nesillere aktarımını sağlamak amacıyla; türlerin canlı, ölü, parça veya türevlerinin uluslararası ticaretinde CITES izin belgeleri düzenlenerek özel veya tüzel kişiliklere izin verilmektedir. 2025 yılında toplam; 3.106 adet CITES İzin Belgesi, kapsam dışı türler için ise 965 adet Uygunluk İzin Belgesi düzenlenmiştir. 2025 yılında; CITES ve Uygunluk Belgesinden elde edilen toplam gelir 21.130.220 TL'dir.

Avcılığın Kontrolü ve Yasadışı Avcılıkla Mücadelesi

Ülkemizin sahip olduğu tabii kaynak değerlerinden yaban hayatının korunması, geliştirilmesi ve bu kaynakların gelecek nesillere intikalinin sağlanması maksadıyla, 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında planlı ve kotalı olarak ilan edilen avlamlarda avcılık yönetimi faaliyetleri

yürütülmektedir. Ülkemizde kayıtlı 375.224 avcı bulunmaktadır. Bakanlığımızca 2025 yılı dahil 1.197'si Devlet Avlağı, 1.046'sı Genel Avlak, 34'ü Örnek Avlak, 2'si Özel Avlak olmak üzere toplam 2.279 adet avlak tesis edilmiştir. 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu çerçevesinde Bakanlığımız personeli, Jandarma, OGM, Emniyet, Köy Muhtarları, Kır ve Köy Bekçileri ile Fahri Av Müfettişleri iş birliğiyle 7/24 esaslı koruma kontrol çalışmaları yapılmaktadır. Sürdürülebilir av-yaban hayatı ve yönetimini sağlamak, tüm avcıların belgeli ve bilinçli hale getirilmesi için eğitimler düzenlenmektedir. 2025 yılında 1.043 avcı temel eğitim kursu açılmış ve 26.118 kişiye sertifika verilmiştir. Avcılık izin işlemi, web ara yüzü program (AVBİS) ile akıllı telefon uygulaması (TARIM CEBİMDE) ve 0850 888 06 06 numaralı Çağrı Merkezi üzerinden yapılabilmektedir. 2025 yılında 176.347 adet pul satışı yapılmıştır. Yapılan denetimlerde 2025 yılında 7.293 kişiye 81.565.763 TL cezai işlem uygulanmıştır.

İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Yönetimi

“İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Yönetimi Projesi” ile karasal, denizel ortamlara ve iç sulara yeni istilacı yabancı türlerin girişlerinin engellenmesi, mevcut istilacı yabancı türlerin yönetilmesi; böylelikle bu türlerin biyolojik çeşitlilik için oluşturduğu tehditlerin ortadan kaldırılarak karasal ve denizel ekosistemler ile iç su ekosistemlerinin güçlenmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu proje ile ulusal düzeyde, istilacı yabancı türlerin tehditlerinin belirlenmesi, bu türlerin yok edilmesi veya kontrol altına alınması, etkilerinin azaltılması veya ortadan kaldırılması, izlenmesi, istilacı yabancı türlerden dolayı bozulan ekosistemlerin restorasyonu/rehabilitasyonu, halkın bilinçlendirilmesi, kurumsal kapasitenin artırılması hedeflenmektedir.

Proje kapsamında 5 bölgede yürütülen çalışmalar ile Kırmızı yanaklı su kaplumbağası (*Trachemys scripta elegans*), Doğu sivrisinek balığı (*Gambusia holbrooki*), Gümüşü havuz balığı (*Carassius gibelio*) ve İtdolanbacı (*Sicyos angulatus*) türleri ile mücadele gerçekleştirilmektedir. Mücadele edilen istilacı türler, çeşitli yöntemler ile alandan uzaklaştırılmakta, rehabilitasyon, izleme ve farkındalık artırma çalışmaları yapılmaktadır.

Program Adı: Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi

Alt Program Adı: Doğa Koruma ve Milli Parklar

Program Faaliyet Adı: Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti ve Etkin Yönetimi

Biyolojik Çeşitliliğin Tespiti

Ülkemizin biyolojik çeşitlilik açısından zenginliği ve her yıl onlarca yeni türün bilim dünyasına kazandırıldığı göz önüne alındığında envanter çalışmalarının belirli aralıklarla güncellenmesi ihtiyacı hasıl olmaktadır. Bu kapsamda söz konusu II. Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi 2026 Yılı Yatırım Programına sunulmuş ve kabul edilmiştir.

Biyolojik Çeşitlilik İzleme Çalışmaları

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi kapsamında her bir il için izlemeye konu nesli tehlike altındaki türler ve biyolojik çeşitlilik açısından önem taşıyan alanlar belirlenmiştir. 2025 yılı itibarıyla 194 flora, 111 fauna ve 45 özellikli alanın izleme çalışmaları yürütülmüştür.

Bitki Tür Eylem Planları

Korunması gereken yabancı bitki türlerine yönelik 66 flora ve 1 habitata bağlı türlerin Tür Eylem Planları hazırlanmıştır. Bu tür eylem planlarındaki faaliyetlere göre izleme çalışmaları devam etmektedir.

Biyokaçakçılıkla Mücadele Çalışmaları

Biyokaçakçılıkla mücadele kapsamında ülkemizde 2007-2025 yılları arasında 99 vakada 26 farklı ülkeden 181 kişi hakkında idari para cezası uygulanmıştır. Kolluk Kuvvetleri ile Bakanlığımız arasında biyokaçakçılık verilerinin paylaşımının ve biyokaçakçılık vakalarının takibinin sağlanması amacıyla kurulan Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi'nde bulunan veriler, yapılan protokol çerçevesinde İçişleri Bakanlığı (kolluk birimleri) ile paylaşılmaktadır.

Uluslararası Süreçler

Genel Müdürlüğümüzce odak noktalığını yürüttüğümüz sözleşme ve süreçler kapsamında gerçekleştirilen toplantılara katılım sağlanmış; ülke görüşleri yansıtılarak Ülkemiz etkin bir şekilde temsil edilmiştir.

Türkiye-Almanya Entegre İklim ve Biyoçeşitlilik Eylemi İş Birliği Projesi (GIZ)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Alman Uluslararası İşbirliği Kurumu (GIZ) tarafından yürütülmekte olan Alman Federal Ekonomi ve İklim Eylemi Bakanlığı (BMWK)/Uluslararası İklim İnisiyatifi (IKI) kapsamında desteklenen, Genel Müdürlüğümüzün de faydalanıcılarından olduğu “Entegre İklim ve Biyoçeşitlilik Eylemi için Türk-Alman İş Birliği: Politika Etkileşim Projesi” ile 2025-2029 yılları arasında ülkemizin iklim ve biyoçeşitlilik çalışmalarının desteklenmesi planlanmaktadır. Proje bütçesinden Genel Müdürlüğümüz faaliyetleri için ayrılan bütçe 1,5 milyon Euro’dur. 2025 yılı kasım ayında Genel Müdürlüğümüz konuları kapsamında projenin başlangıç çalıştayını gerçekleştirilmiştir. Ayrıca proje kapsamında gerçekleştirilecek restorasyon kapsamında Acarlar Longozu pilot alan olarak seçilmiş olup saha çalışmasına başlanmıştır.

Kurumsal Kapasiteyi Geliştirme

Genel Müdürlüğümüzün hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve mevcut kalite standartları bakımından, yüz yüze ve çevrimiçi (online) hizmet içi eğitimler düzenlenerek personelin bilgi birikimi ve performansı artırılmıştır.

Program Adı: Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi

Alt Program Adı: Doğa Koruma ve Milli Parklar

Program Faaliyet Adı: Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu

Sahipsiz Hayvanlara Sağlıklı Yaşam Alanları Oluşturulması

Genel Müdürlüğümüz verilerine göre halihazırda faaliyette olan yaklaşık 224 bin hayvan kapasiteli 397 adet hayvan bakımevi bulunmakta ve bu alanlarda yaklaşık 169 bin hayvan bulunmaktadır.

Yine Genel Müdürlüğümüz verilerine göre halihazırda faaliyette olan yaklaşık 216 bin hayvan kapasiteli 110 adet doğal yaşam alanı bulunmakta ve bu alanlarda yaklaşık 85 bin hayvan bulunmaktadır.

Yaklaşık 60 bin hayvan kapasiteli 94 adet hayvan bakımevi ve 235 bin hayvan kapasiteli 106 adet doğal yaşam alanının yapımı devam etmektedir.

Sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınması, kontrolsüz olarak çoğalan hayvanların insan ve çevre sağlığına olumsuz etkilerinin önlenmesi ve zoonotik kökenli salgın hastalıkların

bertarafının sağlanmasıdır. Bu kapsamda, hayvan bakımevi yapımı ile mama kompost yapımı makinesi ve üniteleri alımı, sahihsiz hayvanların kısırlaştırılması ve işaretlenmesi maksadıyla yerel yönetimler ve mahalli idare birliklerine mali destek verilerek sahihsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınmasının yanı sıra insan, hayvan ve çevre sağlığının korunması öngörülmektedir.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 19 uncu maddesinde; “İnsan, hayvan ve çevre sağlığının korunması amacıyla bakımevleri, hastaneler ve ameliyathaneler kurmak, bunlara ilişkin ilaç, alet ve ekipmanları temin etmek ile bakımevlerinde bakım, rehabilitasyon ve sahiplendirme gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara teşvik veya Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır” hükmü yer almaktadır.

Bakanlığımızca yayımlanan 2017/3 sayılı “Sokak Hayvanlarının Kısırlaştırılması İle İlgili Ödenek Tahsisi” hakkındaki Genelge kapsamında sahihsiz hayvanların kısırlaştırılması için yerel yönetimlere 2025 yılında kısırlaştırılan hayvan başına 1.000 TL mali destek sağlanmaktadır. Yerel yönetimlere faaliyetlerinin desteklenmesi maksadıyla 118.258 hayvanın kısırlaştırılması için 108.728.200 TL ödenek aktarılmıştır.

Bakanlığımızca yayımlanan 2025/3 sayılı "Hayvan Bakımevi ve Doğal Yaşam Alanı Yapımı İle İlgili Ödenek Tahsisi" hakkındaki Genelge kapsamında hayvan bakımevi ve/veya doğal yaşam alanı yapımı için Bakanlık Makamı Oluru ile mahalli idare birliklerine ve il özel idarelerine ihale sözleşme bedelinin % 50'sine kadar, belediyelere ihale sözleşme bedelinin % 20'sine kadar ödenek tahsisi yapılabilmektedir. 2025 yılında 26 hayvan bakımevi, 26 doğal yaşam alanı yapımı için yerel yönetimlere ve mahalli idare birliklerine 500.902.054 TL ödenek aktarılmıştır.

Bakanlığımızca yayımlanan 2025/8 sayılı “Mama kompost yapımı makinesi ve ünitelerinin alımına ödenek aktarılması” hakkındaki Genelge kapsamında Genel Müdürlük Makamı Olur'u ile il özel idareleri ve mahalli idare birliklerine 3.000.000 TL'yi geçmemek kaydıyla ihale sözleşme bedelinin %75'ine kadar, belediyelere ise 2.000.000 TL'yi geçmemek kaydıyla ihale sözleşme bedelinin %50'sine kadar mali destek sağlanabilmektedir. Bu kapsamda 2025 yılında 30.390.600 TL ödenek aktarılmıştır.

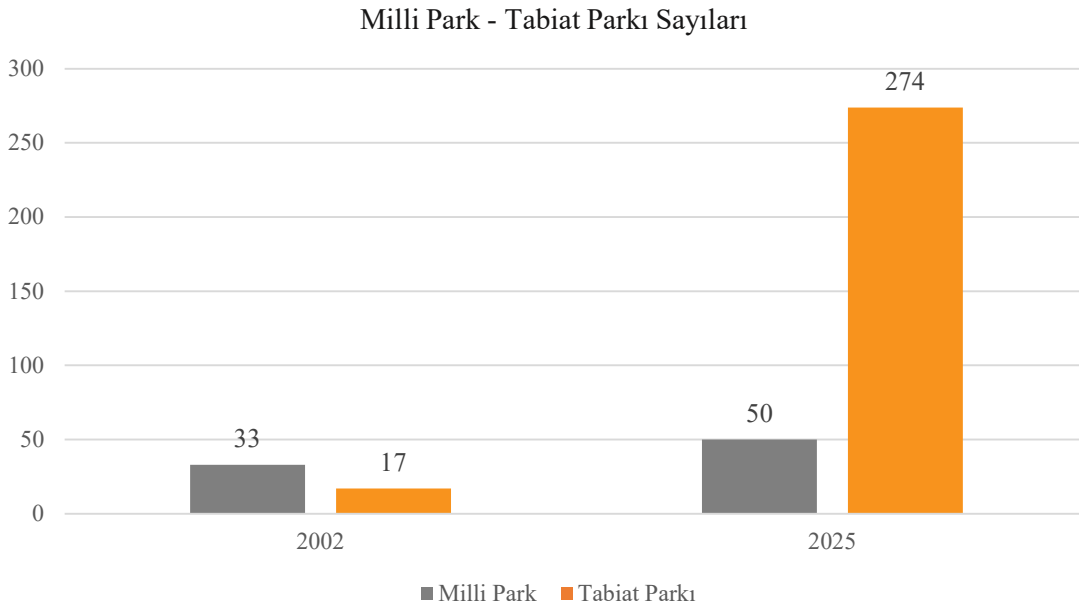
1.2 Turizmin Geliştirilmesi

Program Adı: Turizmin Geliştirilmesi

Alt Program Adı: Doğa Turizmi

Program Faaliyet Adı: Korunan Alanların Etkin Yönetimine Yönelik Faaliyetler

Korunan alanların etkin yönetimine yönelik faaliyetler ilk ve en önemli aşamalarından birini korunan alan ilanları oluşturmaktadır. 2002-2025 yılları arasında geçen yirmi üç yıllık dönemde Milli Park ve Tabiat Parkı sayısındaki değişim grafikte verilmiştir.

Ülkemizin biyolojik çeşitliliğini korumak ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında, Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Anıtları ilan edilmektedir. Ülkemiz genelinde 50 adet Milli Park, 274 adet Tabiat Parkı, 111 adet Tabiat Anıtı ve 32 adet Tabiatı Koruma Alanı bulunmaktadır.

2025 yılında toplam korunan alan sayımız 690'a ulaşmıştır.

Korunan alanların sürdürülebilir yönetimi için Uzun Devreli Gelişme Planı, Gelişme Planı ve Yönetim Planları yapılmaktadır. 2025 yılında 18 adet Uzun Devreli Gelişme Planı, Gelişme Planı ve Yönetim Planı tamamlanarak yürürlüğe girmiştir. 2026 yılında toplam 25 adet Uzun Devreli Gelişme Planı, Gelişme Planı ve Yönetim Planının onaylanması hedeflenmektedir. 2025 yılı içerisinde, 70 korunan alanda vaziyet planı, mimari ve peyzaj projesi çalışmaları tamamlanmıştır.

Bununla birlikte 5 alanda imar planı, 15 alanda da proje çalışmaları devam etmektedir. 2011-2025 yılları arasında toplamda 512 adet ve 2025 yılında ise 30 adet Korunan Alanların Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi (METT) uygulaması yapılmıştır. Yapılan iyileştirme ve geliştirme çalışmaları sonucunda korunan alanlarda ziyaretçi sayısı her yıl artış göstermiş ve 2025 yılında 64,2 milyon kişi korunan alanlarımızı ziyaret etmiştir.

Tabiat Parkları Projesi

Tabiat Parkları Projesi ile Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı ve Tabiat Anıtlarının sahip olduğu kaynak değerlerin bilimsel araştırmalara dayalı olarak koruma ve kullanma dengesi içinde sürdürülebilirliğinin sağlanması, alan üzerindeki baskı ve tehditlerin giderilmesi, doğa dostu uygulamalar ile yöresel ve bölgesel ekonominin geliştirilerek, eğitim-tanıtım ve yönetim faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda korunan alanlarda mola noktalarının belirlenerek burada yapılacak tesis, dinlenme mekânı, giriş- kontrol ünitesi, kuş gözlem üniteleri, bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları ile doğa eğitim merkezleri, yağmur barınakları, seyir terasları ve tuvalet vb. “Alan Düzenleme” uygulamaları, parke, patika yol yapımı, altyapı ve tesis yapım ve bakım-onarımı, yol/sanat bakım-onarımı, İdare ve Ziyaretçi Tanıtım Merkezleri, gibi faaliyetler uygulanmaktadır. Proje kapsamında 2025 yılında 118 muhtelif sahada toplamda altyapı çalışmaları, alan ve çevre düzenleme, bakım-onarım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir.

Aşağıda Tabiat Parkları projesi kapsamında farklı alanlarda 2025 yılında gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili bazı örneklerle yer verilmiştir;

Başpınar Tabiat Parkı

Tabiat Parkında içme suyu gömme depo yapımı tamamlanmıştır.

Kızıldağ Milli Parkı

Yol bakım ve onarım işleri kapsamında gününbirlik kullanım alanı ulaşım yollarına bariyer yapılmıştır.

Beyşehir Gölü Milli Parkı

Milli Park alanı içerisinde yer alan gününbirlik alanlarımızda halkın ihtiyaçlarına yönelik olarak çevre düzenleme çalışmaları yapılmıştır.

Değirmenburnu Tabiat Parkı

Tabiat Parkının iki girişine giriş takı yapım işi tamamlanmıştır.

Polonezköy Tabiat Parkı

Tabiat Parkı içerisinde yer alan yürüyüş yolları bakım onarımı, Beykoz Şefliği doğalgaz tesisatı bakım onarımı, Üretim Yeri Şefliği giriş ve otopark bakım onarımı ile çevre düzenlemeleri yapılmıştır.

Sadağı Kanyonu Tabiat Parkı

Tabiat Parkına gelecek ziyaretçilerin ihtiyaçlarına yönelik çevre düzenlemeleri kapsamında ahşap köprü, giriş takı, bilgilendirme panoları vb. donatılar yapılmıştır.

Kovanlık Tabiat Parkı

Mevcut bungalov ve restoran bakım onarımları, yeni 8 adet bungalov ile birlikte alt yapı çalışmaları, mescit, şadırvan gibi alanların çevre düzenlemesi yapılmıştır.

Dilek Yarımadası Milli Parkı

Milli Park alanı yoğun ziyaretçi trafiği nedeniyle yol çizgileri bakımları, idari binalarının bakım-onarımı, solar sistemin kapasite artırımı ve bakımı ile iş güvenliği kapsamında bakım-onarımlar tamamlanmıştır.

Soğuksu Milli Parkı

Milli Park bakım-onarım işleri kapsamında Ek İdari Binanın çatı ve taban onarımı, boya, elektrik ve sıhhi tesisat yenilenmesi işleri yapılmıştır. Ayrıca bahçe kamelyası ve duvarı yenilenmiştir.

Hamsilos Tabiat Parkı

Tabiat Parkı güneybirlik alanında köprü girişine korkuluk yapımı ile yürüyüş yollarında çevre düzenleme işleri yapılmıştır. Sahada bulunan mevcut su deposunda restorasyon yapılarak ziyaretçiler için hatıra fotoğrafı çektirebilecekleri bir alan oluşturmak hedeflenmektedir.

Tokat Balıca Mağarası Tabiat Parkı

Tabiat Parkı kamp alanı çevre düzenleme işleri ve giriş kontrol ünitesi yapımı tamamlanmıştır.

Muhtelif Etütler Projesi

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında korunan alanlarda (Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı, Tabiat Anıtı) uygulanacak tüm faaliyetler, uygulama öncesinde bir hazırlık sürecinden geçmektedir. Hazırlık sürecinde gerçekleştirilecek tüm iş ve işlemlerin yürütülmesi için Muhtelif Etütler Projesine ihtiyaç duyulmaktadır. Korunan alanlara yönelik tüm faaliyetlerin gerçekleşmesini sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan; 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu

kapsamında korunan alan olarak ilan edilmek istenilen alanların kaynak değerlerinin tespiti, sınırlarının belirlenmesi, milli parklar için Uzun Devreli Gelişme Planı, tabiat parkları için Gelişme Planı, tabiatı koruma alanları ve tabiat anıtları için yönetim planları ve söz konusu planlar doğrultusunda tesis edilecek her türlü alt ve üst yapı ile çeşitli işlerinin, plan, proje (mimari ve peyzaj), harita vb. materyallerinin hazırlanarak korunan alanlarda yapılacak her türlü iş ve işlemlerin plan, program ve yönetim esaslarına göre yapılması sonucunda bütçenin verimli kullanılması sağlanmaktadır. Muhtelif Etütler Projesi kapsamında 2025 yılında 20 farklı ildeki muhtelif korunan alanlarda etüt-proje, müşavirlik faaliyetleri yürütülmüştür.

Kızıldağ Milli Parkı

Kızıldağ Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Revizyon Planında kontrollü kullanım alanı olarak belirlenen 71,2 ha alan için Koruma Amaçlı İmar Planına esas Jeolojik-Jeoteknik Etüt Raporunun hazırlanması ile Koruma Amaçlı İmar Planı hazırlanması işi onay süreci tamamlanmıştır.

Kanlıpınar Tabiat Parkı

Tabiat Parkı Yüksek gerilim dağılım projesi, alt yapı mekanik tesisat uygulama projesi, ziyaretçi tanıtım merkezi binası mimari uygulama projesi ve Çadırılı ve Karavanlı Kamp Alanı uygulama projesi yapım işleri tamamlanmıştır.

Kovanlık Tabiat Parkı

Kovanlık Tabiat Parkı vaziyet planı ve rölöve planı yapılmıştır.

Kaçkar Dağları Milli Parkı

Çat-Çiçekli-Kale Köyü yol yapımı işi tamamlanmıştır. Palovit Şelalesi mola noktasında selden zarar gören alanlarda 800 metreküp taş duvar yapılmıştır. Şimşir Ormanı panel çit yapım işi tamamlanmıştır. Palovit Şelalesi çelik tel kafes onarım işi, çatı tamiri, korkuluk yapımı, mola noktası büfe yapımı, foseptik yapımı, harita ve vaziyet planı yapımı tamamlanmıştır.

Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı

Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı alan düzenleme işi kapsamında tel ihata, demir doğrama, ahşap ve inşaat işleri ile güvenlik sistemlerinin ve helikopter pistlerin bakım ve onarımları yapılmıştır.

Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı

Proje kapsamında muhtelif inşaat bakım-onarım işleri, Haymana Ziyaretçi Tanıtım Merkezi doğalgaz tesisatı yapımı, Duatepe Şehitlik yapım işi, Haymana Ziyaretçi Tanıtım Merkezi alan düzenleme işi, merkez bölüm çevre düzenleme işi, asansör bakım onarımı, hidrofor ve sulama sistemi onarım işleri yapılmıştır.

Sarıkamış Allahuekber Dağları Tarihi Milli Parkı

İdare ve Ziyaretçi Merkezi sergileme alanı ve panorama ikmal yapım işi ihalesi gerçekleştirilmiş olup, sergileme alanındaki sanatsal işler ile müze, panorama vb. yapım işleri devam etmekle birlikte 2026 yılındaki çalışmalar ile tamamlanacaktır.

Muhtelif İşler

Korunan alanlarımızın muhtelif sahalarında alan ve çevre düzenleme çalışmaları, bakım-onarım faaliyetleri, yol yapımı, bilgilendirme ve yönlendirme tabelalarının konumlandırılması vb. faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Sulak Alanların Korunmasına

Sulak Alan Yönetim Planları

Sulak alanların akılcı kullanımını sağlamak amacıyla koruma, kullanma, araştırma, izleme ve denetim faaliyetleri ile alınacak tedbirleri kapsayan Sulak Alan Yönetim Planları, bütüncül bir yaklaşımla Ramsar Sözleşmesi kapsamında hazırlanan Yönetim Planı Hazırlama Rehberi esas alınarak hazırlanmaktadır. Bu kapsamda 2025 yılında 14 adet Sulak Alanın Revize Yönetim Planı onaylanmıştır. Ayrıca 2025 yılı içerisinde 6 adet Sulak Alanın Yönetim Planı revizesi için ihale süreçleri tamamlanmış ve çalışmalar başlamıştır.

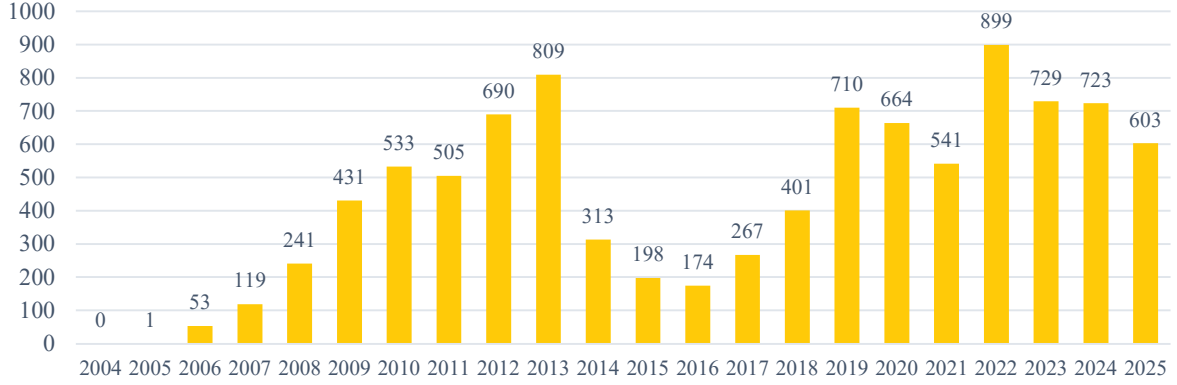
Sulak Alan Tescil

2025 yılında 9.902 ha büyüklüğünde 7 adet yeni Mahalli Sulak Alan tescil edilerek Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan sayısı 65'e toplam tescilli sulak alan sayısı da 138'e çıkarılmıştır.

Sulak Alan Faaliyet İzin ve Denetim

Sulak alanlarda yapılan her türlü faaliyet kontrol altına alınmakta ve izlenmektedir. 2025 yılında sulak alan koruma bölgeleri içerisinde mevzuat kapsamında 603 adet faaliyet, 281 adet saz kesimi ve 4 adet turba çıkarım izni olmak üzere toplamda 888 adet izin belgesi düzenlenmiştir.

Sulak Alan Faaliyet İzin Belgesi Sayıları

Sulak Alanlarda Matematiksel Modelleme

Matematiksel modelleme ile sulak alanın hidrojeolojik yapısı sayısal yöntemlerle ortaya konulmakta, yeraltı suyu-yüzey suyu etkileşimi değerlendirilmekte ve farklı yeraltı suyu kullanım senaryolarının sulak alan su rejimi ile su aynası üzerindeki etkileri belirlenerek ekosistemin sürdürülebilirliğini bozmayacak şekilde emniyetli yeraltı suyu kullanım potansiyeli ortaya konulmaktadır. Bu çerçevede su kısıtı yaşanan 15 adet sulak alanda Matematiksel Modelleme çalışmaları tamamlanmış ve yeraltı suyu kullanımları takip altına alınmıştır.

Sulak Alanlarda Restorasyon ve Rehabilitasyon

Geçmiş yıllarda iklim koşulları, su yönetimi ve çeşitli insan faaliyetleri nedeniyle ekolojik dengesi bozulan pek çok sulak alanda, rehabilitasyon ve restorasyon çalışmaları başarıyla hayata geçirilmiştir. Başta Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü olmak üzere ilgili kurumlarla koordinasyon içerisinde yürütülen bu çalışmalar sayesinde, kuruma noktasına gelen birçok sulak alan yeniden suya kavuşturulmuş, ekolojik fonksiyonları ve biyolojik çeşitliliği büyük ölçüde iyileştirilmiştir.

Bu kapsamda; su girişini engelleyen bentlerin kaldırılması, kanalların kapatılması veya açılması, sedde ve isale hatlarının inşa edilmesi, yeraltı suyu ve barajlardan kontrollü su takviyesi sağlanması, yapay adaların oluşturulması ve sulak alan yönetim planları doğrultusunda alınan tedbirler uygulanmıştır. Sultan Sazlığı, Avlan Gölü, Karakuyu Sazlıkları, Kozanlı Gölü, Çeltik-Akgöl, Ereğli Sazlıkları, Haydarlar Gölü, Kuyucuk Gölü ve Efteni Gölü gibi ülkemiz açısından ekolojik ve sosyo-ekonomik öneme sahip alanlarda gerçekleştirilen bu çalışmalar; sulak alanların

yalnızca ekosistem hizmetlerini değil, aynı zamanda yöre halkının tarımsal üretimini, iklimsel dengeyi ve doğal mirası da koruma altına almıştır.

Ulusal ve Mahalli Sulak Alan Komisyonları kararları doğrultusunda yürütülen bu uygulamalar, sulak alanların bilimsel temelli, planlı ve sürdürülebilir bir yaklaşımla yönetilmesinin önemini açıkça ortaya koymakta; doğru müdahalelerle bozulmuş sulak alanların yeniden kazanılabileceğini somut örneklerle göstermektedir.

Milli Park Bilgi Sistemi

Bütçe kullanımı, proje verimliliğini doğrudan etkileyen Turnam Projesi (Ornitolojik Gözlem) ile Nessus Expert Lisans yazılımının kurulması ve optimize edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Genel Müdürlüğümüzün teknolojik ekosistemine kalıcı ve modern bir altyapı kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Program Adı: Turizmin Geliştirilmesi

Alt Program Adı: Doğa Turizmi

Program Faaliyet Adı: Ekoturizm ve Doğa Turizminin Geliştirilmesi Faaliyetleri

Korunan alanlarımızın yıllık ziyaretçi sayısı 2002 yılında 5,5 milyon iken 2025 yılı sonu itibariyle korunan alanlarımıza yaklaşık 64,2 milyon ziyaret gerçekleştirilmiştir. Genel Müdürlüğümüz tarafından korunan alanlarımızda ziyaretçi deneyimlerini değerlendirmek ve sunulan hizmetleri geliştirmek amacıyla yürütülen anket çalışmaları, 2025 yılı itibariyle alanlarımıza yerleştirilen QR kodlar aracılığıyla da izlenmeye ve değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda QR kodların alanlarımıza yerleştirilmesinden itibaren katılım sağlanan anket sayısı 2025 yılı sonu itibariyle toplam 5.853'e ulaşmıştır.

Coğrafi bilgi sistemleri altyapısını kullanan internet tabanlı haritalama servislerinde yer alan korunan alanlarımıza ait kullanıcı yorumları, yer işaretleri ve yol tarifleri gibi veriler vatandaşlarımızın bu alanları ziyaret etme kararlarını doğrudan etkilemektedir. Bu sebeple söz konusu verilerin düzenli olarak takip edilmesi ve değerlendirilmesi büyük önem taşıdığından, 2025 yılı Mayıs ayı itibarıyla, Genel Müdürlüğümüz sorumluluğundaki korunan alanlara ait Google Haritalar uygulamasında yer alan verilerin yönetiminin sağlanması amacıyla; alan sahipliğinin

alınması, alan tanıtım bilgilerinin detaylı, açık ve ziyaretçilere rehberlik edici şekilde düzenlenmesi, korunan alanlarımıza yönelik yapılan yorumların düzenli olarak kontrol edilmesi ve yorumlara yanıt verilmesi çalışmalarına başlanmıştır.

Genel Müdürlüğümüz uhdesinde yer alan korunan alanlarımızda Uzun Devreli Gelişim/Yönetim Planları kapsamında 169 sahada kamp-karavan alanında konaklama yapılabilmektedir. 2024-2025 yılları arasında bu alanlarda kamp-karavan turizminin geliştirilmesi için uluslararası alt yapı eksiklikleri konusunda çalışmalar yapılarak tamamlanmıştır.

Korunan Alanlarda Doğa turizmi, Kültür Turizmi, Spor Turizmi, Kış Turizmi, Sağlık Turizmi, İnanç Turizmi ve Gastronomi Turizmi amaçlı 40 adet tematik kamp-karavan rotaları belirlenmiştir.

2026 – 2030 Yıllarını içerecek şekilde Korunan Alanlarda Kamp-Karavan Turizmi Eylem Planı hazırlanmıştır. Bu kapsamında; Marmaris Milli Parkı, Çiftmazı Tabiat Parkı, Mavikent Tabiat Parkı pilot alan olarak seçilmiş ve vaziyet planı, mimari avan proje, peyzaj ve mimari uygulama projeleri yapılmıştır.

2025 yılı içerisinde; okullarda düzenlenen doğa eğitimi sayısı 1.895 ve katılımcı sayısı 127.238, Doğa Turizmi Eylem Planı kapsamında düzenlenen faaliyet sayısı 874 ve katılımcı sayısı 288.490 olarak gerçekleşmiştir. Milli Parklar çocuk tiyatrosu ile 2017-2020 yılları arasında 67.000 çocuğa ulaşılmıştır. Ayrıca biyolojik çeşitlilik konusunda okullarda düzenlenen eğitimler kapsamında bugüne kadar 16.876 eğitim etkinliğinde, yaklaşık 1,5 milyon öğrenciye doğa eğitimi verilmiştir.

Doğa koruma bilincini artırmak, toplumun tüm kesimlerini doğaya çekmek, Genel Müdürlüğümüzün kurum görünürlüğünü güçlendirmek, paydaşlarla uzun vadeli iş birlikleri kurmak, sürdürülebilir, güvenli ve erişilebilir organizasyonlar gerçekleştirmek amacıyla belirli gün ve haftalar çizelgesi kapsamında düzenlenecek tüm faaliyetler için standart planlama, uygulama ve raporlama esaslarını belirlemek üzere hazırlanmakta olan doğa turizmi faaliyeti hazırlama ve uygulama kılavuzu çalışmaları devam etmektedir.

Genel Müdürlüğümüz koordinasyonunda “2025 Aile Yılı” kapsamında Babalar Gününde (14-15 Haziran 2025) “Baba-Çocuk Doğa Kampı” etkinliği düzenlenmiştir. Söz konusu etkinlik 15 Bölge Müdürlüğünce 19 farklı korunan alanda eş zamanlı olarak toplam 2.397 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından kamplarda stant açılmış, sevgi evlerinde kalan çocukların günübirlik katılımı sağlanarak çocukların doğa ile bağ kurmaları mümkün kılınmıştır.

Ziyaretçilerimizin korunan alanlarımız hakkında bilgi edinmelerini kolaylaştırmak amacıyla; “Ekotaban” web sayfası üzerinden tüm korunan alanlarımızın detaylı bilgilerine erişim sağlanmaktadır. “Milli Parklar Mobil Uygulaması” ile ziyaretçilerimiz alanlarımıza dair güncel bilgilere ulaşabilmekte, planlanan etkinlikleri takip edebilmektedir. Bu sayede doğa turizmi faaliyetlerimiz dijital ortamda da etkin bir şekilde tanıtılmakta ve geniş kitlelere ulaşmaktadır.

Doğa turizmi kapsamında sadece ziyaretçi etkinlikleri değil, doğa bilincinin geliştirilmesine yönelik doğa eğitimleri de düzenlenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ile Genel Müdürlüğümüz arasında imzalanan “Doğa Eğitimi İşbirliği Protokolü” ile çocuklarımızın doğayı yalnızca bir bilgi konusu olarak değil, aynı zamanda bir yaşam alanı ve değer olarak öğrenmelerini sağlayacaktır. Genel Müdürlüğümüzce 19 konudan oluşan doğa eğitimi müfredatı hazırlanmış ve bu eğitim içerikleri, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile iş birliği içerisinde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda okullarda teorik, korunan alanlarda ise uygulamalı eğitim faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Protokol ile okullarımızda doğa bilincini güçlendirecek eğitimler verilecek, öğrencilerimiz korunan alanlarda uygulamalı etkinliklerle doğayı tanıyacak ve ailelerimizin ve toplumun doğaya bakışı daha bilinçli ve sürdürülebilir hâle gelecektir.

Genel Müdürlüğümüz YÖK tarafından Tabiat Turizmi ve Ormancılık konusunda ihtisaslaşma verilen tek üniversite olan Kastamonu Üniversitesi ile doğa koruma, milli parklar, ormancılık, doğa turizmi ve ekoturizm konularında taraflar arasında ortak çalışmalar yürütmek, akademik araştırmaları desteklemek, geliştirmek, eğitim faaliyetlerini teşvik etmek ve Batı Karadeniz Bölgesi’nde doğa turizmini geliştirici projeler gerçekleştirmek amacıyla hazırlanan protokol 25.06.2025 tarihinde taraflarca imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

17-21 Eylül 2025 tarihleri arasında İstanbul Atatürk Havalimanında düzenlenen Teknofest 2025 İstanbul Fuarına Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü olarak katılım sağlanmıştır. Teknoloji ile doğa korumayı buluşturduğumuz bu ortamda hem bilimsel hem de toplumsal farkındalığı arttıran etkinliklerle 25 metrekairelik bir stant alanı oluşturulmuştur. Katılımımız kapsamında, Genel Müdürlüğümüz tanıtımı, biyolojik çeşitliliğin korunması, ekosistemin sürdürülebilirliğine yönelik yürüttüğümüz çalışmalar sergilenmiştir. Bununla birlikte 3D hologram gösterimi, VR (Sanal Gerçeklik) gözlüğü deneyimi, kiosk bilgi yarışması, mikroskop ile böcek koleksiyonu ve bitki örnekleri incelemesi, kurumumuz tarafından kullanılan ekipmanların (fotokapan, GPS tasma, kuş halkaları, dron) tanıtımı gerçekleştirilmiştir.

Genel Müdürlüğümüze yeni bir ivme kazandıracak doğa turizmi kapsamında, yürüyüş rotalarının doğa koruma ilkeleri doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek belirlenmesi,

planlanması, işaretlenmesi, yönetimi, denetimi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla “Yürüyüş Rotalarının Planlanması ve Yönetimine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Genelge” yürürlüğe girmiştir.

20-22 Kasım 2025 tarihleri arasında ATO Congressium da düzenlenen “Travelexpo-Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı” kapsamında Genel Müdürlüğümüze 224 metrekarelik alan tahsis edilmiş ve fuarda yer almamıza ilişkin davette bulunulmuştur. Bu kapsamda Genel Müdürlüğümüze tahsis edilen alanda; “Korunan Alanlarda Doğa Turizmi” konseptine uygun stant düzenlemesi yapılmış olup; ülkemizin korunan alanlarını, doğa turizmi potansiyelini ve sürdürülebilir kullanım yaklaşımımız ulusal ve uluslararası ziyaretçilere tanıtılmıştır. Ayrıca ziyaretçilerimize kurumumuz çalışmaları, biyoçeşitlilik unsurlarımız ve doğa temelli turizm faaliyetlerimiz tanıtılmıştır.

Kurumsal kimliğin korunması ve korunan alanlarımızın ve Genel Müdürlüğümüzün tanıtımı adına ziyaretçi yoğunluğu olan ve herhangi bir işletmeciliğe konu edilmemiş olan milli park ve tabiat parklarının giriş kontrol ünitelerinde ilk olarak 2016 yılında sadece ziyaretçilerin giriş ücretlerini HGS sistemi üzerinden tahsil etmeye yönelik Aydın ilinde bulunan Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı’na, Bolu Abant Gölü Milli Parkı ile Yedigöller Milli Parkı’na ve Bursa Uludağ Milli Parkı’na sistem kurulmuştur.

2021 yılında HGS sistemi üzerinden ücret tahsilatına imkân veren kurulu alanlardan başlanarak plaka tanıma sistemi üzerinden kredi kartı veya online ödeme sistemlerinin entegre edildiği sistem geliştirilerek Serbest Geçiş Sistemine dönüştürülmüştür. 2016 yılında HGS sistemi kurulan bulunan alanlara ilave olarak İstanbul Belgrad Ormanı kapı girişleri ile Ayvatbendi Tabiat Parkı, Bolu Gölcük Tabiat Parkı, İzmir Meryemana Tabiat Parkı’na Serbest Geçiş Sistemleri kurulmuştur. Kastamonu Ilgaz Dağı Milli Parkı’na da aynı sistemin kurulum çalışmaları devam etmektedir.

Korunan alanlarımızdan, idaremizce işletilen ve araç girişleri dışında yaya girişi bulunan korunan alan girişleri için elektronik ödeme sistemlerinin entegre edileceği TR Kart uygulamasının çalışmaları devam etmektedir. İlk olarak Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı’na kurulumu gerçekleştirilecektir.

Yine Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ilan edilen ören yerlerinden, milli park veya tabiat parkları ile çakışan korunan alanlarda ücret tahsilatın tek elden yapılması maksadıyla Bakanlığımız ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasından protokol imzalanmış olup bu protokol kapsamında; Antalya Beydağları Sahil Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan Phasilis Örenyeri ile Olympos Örenyeri, Antalya Güllük Dağı Termessos Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan

Termessos Örenyeri, Adıyaman Nemrut Dağı Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan Nemrut Örenyeri, Çorum Boğazköy-Alacahöyük Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan Boğazköy-Hattuşa Örenyeri, Trabzon Altındere Vadisi Milli Parkı sınırları içerisinde yer alan Sümela Manastırı Örenyeri girişlerinde ortak giriş ücreti uygulanmakta olup ücret tahsilatları Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yapılmakta ve protokol kapsamında belirlenen paylar Genel Müdürlüğümüze aktarılmaktadır.

Büyük Taarruz Projesi

İstiklal Tanıtım Merkezi zemin kat bakım onarımı ile interaktif renovasyonu projesi ve Dumlupınar Atatürk Evi zemin kat interaktif uygulamaları tamamlanmıştır. Zafertepe Zafer Abideleri yürüyüş yolu ihalesi, İstiklal Tanıtım Merkezi'nde bulunan kabartma haritaların bakım ve onarımları ile tüm anıt ve şehitliklerimizin elektrik, sulama, mermer tabela bakım ve onarımları gerçekleştirilmiştir.

Sulak Alanlarda Ekoturizm Uygulamaları

Düzce Gölyaka Efteni Gölü Sulak Alanı'nda, sulak alan restorasyonunu sağlamak maksadı ile amfibi temizlik aracı alınmış olup, yaklaşık 15.000 metrekarelik bir bölgede temizlik yapılmıştır. Proje kapsamında, iskele yenilenmiştir. Ayrıca iskeleye engelli giriş kısmı yapılmış ve Efteni Gölü kenarındaki koruma binasının çatısı yenilenmiştir.

Ayrıca ülke genelinde ulusal öneme haiz sulak alanlar, mahalli öneme haiz sulak alanlar ve potansiyel sulak alanlara ilişkin envanter çalışmaları güncellenmiş; sulak alan tipleri, alan büyüklükleri, havza bazlı dağılımları ve ekosistem servislerine ilişkin veriler Ulusal Sulak Alan Envanter Yönetim Bilgi Sistemi'ne aktarılmıştır.

Genel Müdürlüğümüz Ramsar Sözleşmesi kapsamında Akdeniz Sulak Alanlar Girişimi (MedWet) Yürütme Grubu 2026–2028 Dönemi Başkanlığı görevini üstlenmiştir.

Türkiye, Ramsar Sözleşmesine (Sulak Alanlar Sözleşmesi) 1994 yılında taraf olmuş olup, sözleşmenin uygulanmasına yönelik ulusal düzeydeki koordinasyon görevi Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir. Bu çerçevede Genel Müdürlüğümüz, Ramsar Sözleşmesinin ulusal odak noktası olarak görev yapmakta; Ramsar alanlarının belirlenmesi, korunması, yönetim planlarının hazırlanması ve uygulanması, ekolojik karakterin izlenmesi ile uluslararası raporlama yükümlülüklerini yerine getirmektedir.

Koruma-kullanma dengesi gözetilerek, sulak alanlarda ekoturizm faaliyetleri desteklenmektedir. Bu kapsamda kuş gözlem kuleleri, ziyaretçi merkezleri, yürüyüş güzergâhları ve doğa dostu altyapı unsurlarını içeren sulak alanlardaki ekoturizm tesislerinin planlanması ve uygulanmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Peyzaj koruma, planlama ve yönetim çalışmaları kapsamında bugüne kadar Yeşilirmak Havzası ve Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlasları tamamlanmıştır. Ayrıca mağara envanter çalışmaları kapsamında 68,5 km uzunluğundaki 443 mağaranın veri girişleri yapılmıştır. Etüt çalışmaları devam etmektedir.

2. Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi

2.1 Alt Program Hedef ve Göstergeleriyle İlgili Gerçekleşme Sonuçları ve Değerlendirmeler

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının Program Bütçe Esasları Performans Programı İzleme Rehberi gereğince giriş yapılan gerçekleşme oranına göre, göstergeye ilişkin gerçekleşme durumu e-bütçe (<https://programbutce.sbb.gov.tr/>) tarafından aşağıda yer alan şekilde otomatik olarak belirlenmektedir. Gerçekleşme oranı, göstergenin yıl sonu değerinin hedeflenen gösterge değerine oranının yüzde ifadesidir.

<u>Gerçekleşme Oranı (%)</u>	<u>Gerçekleşme Durumu</u>
100 üzeri	Hedeflenen değer aşıldı
100	Hedeflenen değere ulaşıldı
100 ile 80 arasında	Hedeflenen değere kısmen ulaşıldı
80 altı	Hedeflenen değere ulaşılamadı

Tarım ve Orman Bakanlığı 2025 Yılı Performans Programına bakıldığında Genel Müdürlüğümüz sorumluluğunda olan 2 programda yer alan toplam 15 adet göstergede;

- 7 adet gösterge gerçekleşmesi %100 olarak ölçülmüş,
- 8 adet göstergede hedef aşılmış,
- %100 altında performans gösterge değeri bulunmamaktadır.

2025 Yılı Performans Programı göstergelerine ait yıl sonu izleme ve değerlendirme sonuçları;

Tablo 18: Performans Göstergesi Gerçekleşme İzleme Formu-1

Yılı: 2025					
Program Adı: Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi					
Alt Program Adı: Doğa Koruma ve Milli Parklar					
Alt Program Hedefi: Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliği belirlenecek, izlenecek, geleneksel bilginin derlenmesi sağlanacak ve farkındalığı arttırılacak, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliği sağlanacaktır.					
Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yıl Sonu Gerçekleşme Değeri	Yıl Sonu Değeri %	Gerçekleşme Durumu
Av ve avcılık konusunda eğitim verilen kişi sayısı (kümülatif)	Bin Adet	236	264,79	112	Aşıldı
Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik yıllık izlenen tür ve alan sayısı (kümülatif)	Adet	350	385	110	Aşıldı
Biyolojik çeşitlilik konusunda okullarda düzenlenen eğitim sayısı (kümülatif)	Adet	16.104	16.876	105	Aşıldı
Korunan alan büyüklüğü (kümülatif)	Bin Hektar	3.431,68	3.469,85	101	Aşıldı
Orman içi sulara salımı yapılan doğal alabalık sayısı (kümülatif)	Bin Adet	44.563	44.563	100	Ulaşıldı
Tedavi ve rehabilite edilen yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Bin Adet	82	86,99	106	Aşıldı
Üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Bin Adet	1.145	1.145,25	100	Ulaşıldı
Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı (kümülatif)	Adet	2.864	3.045	106	Aşıldı
Yaban hayatının izleneceği alan sayısı (alan sayısı sabit) (kümülatif)	Adet	1.263	1.264	100	Ulaşıldı
Değerlendirmeler	Ülkemizdeki potansiyel avcı sayısını tespit etmek, belgeli avcı sayısını artırmak, yasa dışı avcılarının kayıt altına alınarak kurallara göre avlanmalarını sağlamak ve belirli bir sistem içinde eğitim ve belgelendirme faaliyetlerinin yürütülmesi kapsamında 2025 yılı içerisinde açılan avcı eğitim kurslarına katılım hedeflenen değerin üzerinde gerçekleşmiş olup hedef aşılmıştır. Biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik yıllık izlenen tür ve alan sayısı biyolojik çeşitliliğimizin korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla flora ve fauna türleri ile özellikli alan izleme faaliyetleri gerçekleştirilmiş ve yıl sonu hedefine ulaşılmıştır. Doğa koruma ve biyolojik çeşitlilik konularında gelecek nesillerin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi amacıyla; Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak öğrencilere yönelik okullarda ve korunan alanlarımızda doğa eğitimleri düzenlenmiş ve doğa eğitimi hedefi aşılmıştır. Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliğinin korunması amacıyla milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiat koruma alanı, yaban hayatı geliştirme sahası ve yaban hayatı koruma sahası ile sulak alanların sürdürülebilirliğine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. 2025 yılı içerisinde ilan çalışmaları sonucunda hedef aşılmıştır. Orman içi sulardaki doğal alabalık popülasyonlarının optimum düzeye ulaştırılması, bozulan alabalık habitatlarının rehabilitasyonu, gen kaynakların korunması, doğal türlerimizin tanıtımı ve farkındalığın artırılması kapsamında alabalık salımı yapılarak yaşam alanları desteklenmektedir. Bu kapsamda 2025 yılı hedefine ulaşılmıştır. Yaban Hayvanı Kurtarma ve Rehabilitasyon Merkezlerimizde 2025 yılı Ocak-Aralık izleme döneminde yaban hayvanları tedavi ve rehabilite edilerek doğaya salınmış ve hedef aşılmıştır. Üretimi yapılan kanatlı yaban hayvanı sayısı doğal türlere olan baskıyı azaltmak amacıyla keklik, sülün üretimi yapılarak avlulara salınmakta olup 2025 yılı hedefine ulaşılmıştır. Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı koruma altına alınan ve nesli tehlike altında olan hayvanlardan geyik, ceylan, alageyik, yaban koyunu, karaca ve dağ ceylanı gibi türlerinin üretimi yapılmaktadır. Nesli tehlike altında olan yaban hayvanı üretimi 2025 yılı hedefi aşılmıştır. Yaban hayatının izleneceği alan sayısı sulak alan ve yaban hayatı geliştirme sahaları dâhilinde kış ortası su kuşu sayım faaliyetleri tamamlanmıştır. Tür Eylem Planları kapsamında izleme raporları ve deniz kaplumbağalarının yuvalama kumsallarındaki izleme çalışmaları da tamamlanarak gösterge hedefine ulaşılmıştır.				

Tablo 19: Performans Göstergesi Gerçekleşme İzleme Formu-2

Yılı: 2025					
Program Adı: Turizmin Geliştirilmesi					
Alt Program Adı: Doğa Turizmi					
Alt Program Hedefi: Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçleri etkin olarak yürütülecek ve turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlanacaktır.					
Performans Göstergesi	Ölçü Birimi	Hedeflenen Gösterge Değeri	Yıl Sonu Gerçekleşme Değeri	Yıl Sonu Değeri %	Gerçekleşme Durumu
Doğa turizmi kapsamında düzenlenen faaliyet sayısı (kümülatif)	Adet	3.083	3.257	106	Aşıldı
Korunan alan plan sayısı (kümülatif)	Adet	541	543	100	Ulaşıldı
Korunan alan yönetim etkinliğinin izlenmesi (METT) rapor sayısı (kümülatif)	Adet	512	512	100	Ulaşıldı
Korunan alan ziyaretçi sayısı	Milyon Adet	47	64,24	137	Aşıldı
Korunan alanlarda hazırlanan proje sayısı (kümülatif)	Adet	719	719	100	Ulaşıldı
Ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi yapılan korunan alan sayısı (kümülatif)	Adet	953	958	101	Ulaşıldı
Değerlendirmeler	Korunan alanlarımızda doğa turizmi potansiyeli ve doğa turizminden ülkemizin aldığı payı artırmak maksatlarıyla doğa turizmi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda doğa turizm faaliyetleri Bölge Müdürlüklerimiz marifetiyle gerçekleştirilmiş ve doğa turizmi faaliyeti hedefi aşılmıştır. Korunan alanlar için Uzun Devreli Gelişme Planı/Gelişme Planı ve Yönetim Planları hazırlanmakta ihtiyaç duyulan alanlarda bu planlar revize edilmektedir. Gösterge hedef değerine ulaşılmıştır. Korunan alanlarda gerçekleştirilen uygulamalar sonrasında yönetim etkinliğindeki artışlar düzenli olarak izlenmektedir. 2025 yıl sonu itibarıyla hedeflenen değere ulaşılmıştır. Korunan alan ziyaretçi sayısı hedefi aşılmış olup hedeflenen değerin üzerinde pozitif bir sapma gerçekleşmiştir. Milli Parklar Kanunu'na göre ilan edilen ve yönetilen milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarında hazırlanan planlara uygun projelendirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu kapsamda yıl sonu hedeflenen değere ulaşılmıştır. Bütçe olanakları doğrultusunda korunan alanlarda ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisleri yapılmaya devam edilmektedir. Yıl sonu itibarıyla hedeflenen sayıda korunan alanda ziyaretçilere yönelik tesis yapılmıştır.				

2.2 Performans Denetim Sonuçları

Genel Müdürlüğümüz 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda 2025 Yılı Performans Programı Sayıştay Başkanlığı denetimi izleyen yıl içerisinde yapılacaktır.

3. Stratejik Planın Değerlendirilmesi

10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi Kontrol Kanununun 9’uncu maddesi uyarınca kamu idareleri; kalkınma planları, Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenen politikalar, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlamalıdır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğümüz, 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle bağlı, kamu tüzel kişiliğini Tarım ve Orman Bakanlığına haiz, özel bütçeli kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bahse konu yeni yapılanma sebebi ile stratejik plan hazırlama gerekliliği ortaya çıkmış olup Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığınca planın 2027-2031 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanması uygun görülmüştür.

“Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” gereği Genel Müdürlüğümüz Stratejik Planının hazırlık çalışmaları, 08.08.2025 tarihli ve 2025-7 sayılı Genelge ile başlatılmıştır.

4. Performans Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi

Genel Müdürlüğümüz 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Bu kapsamda Performans Bilgi Sisteminin kurulmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

IV. KURUMSAL KABİLİYET VE KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, 28.12.2024 tarihli ve 32766 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 175 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı, kamu tüzel kişiliğine haiz bir kuruluş olarak yeniden yapılandırılmıştır. Akabinde 14.07.2025 tarihli ve 32956 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Genel Müdürlüğümüz, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ekli (II) sayılı Cetvelin “B) Özel Bütçeli Diğer İdareler” bölümüne dahil edilmiştir. Bahse konu yeni yapılanma sebebi ile stratejik plan hazırlama gerekliliği ortaya çıkmış olup Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığınca planın 2027-2031 dönemini kapsayacak şekilde hazırlanması uygun görülmüştür.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 2027-2031 Stratejik Planı hazırlıkları kapsamında yapılan GZFT Analizi, geleceğe yönelik eğilimler ile beklentiler dikkate alınarak oluşturulmuştur. Kurumun güçlü/zayıf yönleri ve karşılaşılabilecek fırsat/tehditler bu analiz kapsamında belirlenmiştir.

A. Güçlü Yönler

- Ülke genelinde farklı ekosistemleri kapsayan korunan alan varlığına sahip olunması
- Doğa koruma, biyolojik çeşitlilik, sulak alanlar ve yaban hayatı alanlarında açık ve güçlü yasal yetki ve sorumluluklara sahip olunması
- Uluslararası sözleşmelere ve AB mevzuatına uyumlu faaliyetler yürütülmesi
- Korunan alan yönetim planları, uzun devreli gelişme planları ve tür eylem planları hazırlama konusunda kurumsal deneyim
- Farklı disiplinlerden oluşan teknik personel birikimi
- Ulusal ve uluslararası proje yürütme, raporlama ve izleme konularında kazanılmış tecrübe
- Toplum temelli koruma, doğa eğitimi ve farkındalık faaliyetlerinde kurumsal bilgi birikimi
- Çalışma konularının kamuoyu tarafından takip edilmesi, beğenilmesi ve ilgi duyulması
- Yaygın taşra teşkilatı sayesinde sahadaki kaynak değerlerine hızlı erişim kabiliyeti

B. Zayıf Yönler

- Kariyer uzmanı, mesleki ve ara kademe personel sayısının ve dağılımının yetersizliği
- Bütçe imkânlarının koruma, izleme, bakım-onarım ve yatırım ihtiyaçlarını karşılamada sınırlı olması
- Paydaşlarla yürütülen projelerde (üniversiteler, belediyeler, okullar, STK'lar vb.) mali ve idari kapasitenin sınırlı olması
- Yetki çatışmaları veya kurumlar arası koordinasyon eksikliğine bağlı gecikmelerin yönetim etkinliğini azaltması
- Kurumsal veri yönetimi, dijital izleme ve karar destek sistemlerinin yeterince gelişmemiş olması
- Bazı korunan alanlarda fiziki altyapı, bakım-onarım ve hizmet binalarının yetersizliği
- Merkez ve taşra teşkilatı arasında uygulama birliği ve koordinasyonun güçlendirilmesi ihtiyacı
- İzleme, ölçme ve raporlama sistemlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulması

C. Fırsatlar

- Biyolojik çeşitlilik, doğa koruma ve iklim değişikliği konularının ulusal ve uluslararası düzeyde öncelik kazanması
- Ülkemizin sahip olduğu zengin biyolojik çeşitlilik potansiyeli ve toplumun konu ile ilgili hassasiyeti
- Genel Müdürlüğün bağlı kuruluş olması sebebiyle yetkin bir kuruluş haline gelmesi
- Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından sağlanan fon ve hibe imkânları
- Ekoturizm ve doğa temelli turizme yönelik artan toplumsal ve ekonomik talep
- Üniversiteler, araştırma kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği olanaklarının gelişmesi
- Uzaktan algılama, coğrafi bilgi sistemleri ve dijital izleme teknolojilerindeki gelişmeler
- Ulusal politika belgelerinde doğa koruma vurgusunun artması

D. Tehditler

- İklim değışikliğinin hızla artan etkileri, biyolojik çeşitlilik kaybı, habitat bozulması ve istilacı yabancı türlerin giriş/yayılım riskinin artması
- Madencilik, enerji, ulaşım ve yerleşim gibi faaliyetlerin korunan alanlar ve türler üzerindeki baskısının artması
- Kaçak avcılık, biyokaçakçılık, insan-hayvan çatışması ve yasa dışı faaliyetler
- Dünya genelinde koruma/kullanma dengesinin kullanma yönüne kayması ile taşıma kapasitesinin aşılması
- Doğa koruma ve sürdürülebilir çözümlerle ilgili maliyetlerin yüksek olması
- Yetki ve görev çakışmaları ve entegrasyon problemleri
- Küresel, ekonomik ve siyasi dalgalanmaların kamu bütçeleri üzerindeki olumsuz etkileri

V. ÖNERİ VE TEDBİRLER

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün sorumluluk alanındaki koruma ve yönetim faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik ilave tedbirlerin alınmasını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda, korunan alanların yönetim etkinliğinin artırılması amacıyla mevzuatın güncel ihtiyaçlar doğrultusunda gözden geçirilmesi, yönetim planlarının izleme sonuçları dikkate alınarak güncellenmesi ve ekosistem temelli yaklaşımların uygulamada daha yaygın hâle getirilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik tür eylem planlarının etkin şekilde uygulanmasına devam edilmesi ve yaban hayatı kaçakçılığı ile mücadelede kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kurumsal kapasitenin artırılması amacıyla insan kaynaklarının nicelik ve nitelik bakımından güçlendirilmesi, saha personelinin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi ve teknolojik altyapının geliştirilmesi öncelikli tedbirler arasında yer almaktadır. Coğrafi Bilgi Sistemleri, uzaktan algılama ve dijital izleme uygulamalarının yaygınlaştırılmasıyla karar alma süreçlerinin daha hızlı ve etkin hâle getirilmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte veri yönetimi, raporlama ve kurumsal hafızanın güçlendirilmesine yönelik dijital sistemlerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Doğa koruma faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerel halk ile iş birliğinin artırılması, toplumsal farkındalığın geliştirilmesine yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetlerinin sürdürülmesi gerekmektedir. Ayrıca korunan alanların yönetimine yönelik mali kaynakların çeşitlendirilmesi, ulusal ve uluslararası proje ve fon imkânlarından daha etkin yararlanılması ve elde edilen gelirlerin doğrudan koruma faaliyetlerine yönlendirilmesine yönelik tedbirlerin uygulanması uygun olacaktır.

VI. EKLER

A. Malî Hizmetler Birim Yöneticisinin Beyanı (EK-1)

Malî hizmetler birim yöneticisi olarak, idaremiz harcama birimlerinin sorumluluğunda yürütülen iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması ve geliştirilmesi çalışmalarında gerekli koordinasyonun sağlandığını, eğitim ve rehberlik hizmeti verildiğini, uygulama sonuçlarının izlendiğini, değerlendirildiğini ve sonuçların harcama yetkililerine ve üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

Malî kanunlar ve ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağladığımı ve danışmanlık faaliyetinde bulunduğumu beyan ederim.

Faaliyet Raporunun "III/A- Malî Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. (Ankara02.2026)

İsmail ÇATMAN
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı

B. Üst Yöneticinin İç Kontrol Güvence Beyanı (EK-2)

Üst yönetici olarak; idaremin bütçesinin kalkınma planına, yıllık programlara, stratejik plan ve performans programları ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanmasını ve uygulanmasını, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesini, kullanılmasını ve kayıp ve suistimale karşı korunmasını sağlamaktan ve harcama birimlerinde malî yönetim ve iç kontrol sisteminin işleyişini izlemekten ve gerekli tedbirleri almaktan sorumluyum.

Bu çerçevede idarem bünyesinde oluşturulan ve uygulanan iç kontrol sisteminin; faaliyetlerin belirlenmiş amaç ve politikalar doğrultusunda, mevzuata uygun etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesine, her türlü usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesine, varlık ve kaynakların korunmasına, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasına, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesine ilişkin yeterli ve makul güvenceyi sağladığını beyan ederim.

İdaremin stratejik planında ve performans programında açıklanan amaç ve hedeflere yönelik kurumsal risklerin belirlendiğini, değerlendirildiğini, risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesi için ilave risk yönetimi faaliyetlerinin uygulandığını ve raporlandığını bildiririm.

Bu güvence, gözetim sorumluluğum çerçevesinde edindiğim bilgi ve değerlendirmelere, harcama yetkilileri tarafından sunulan birim faaliyet raporlarına ve iç kontrol güvence beyanlarına, malî hizmetler birimince sunulan iç kontrol sistemi değerlendirme raporu ile malî hizmetler birim yöneticisinin beyanına ve iç denetim raporları ile iç denetim biriminin kapsamlı görüşüne dayanmaktadır.

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.
(Ankara02.2026)

Kadir ÇOKÇETİN
Genel Müdür